Б44143

ВИДАВНИЦТВО
РУХ

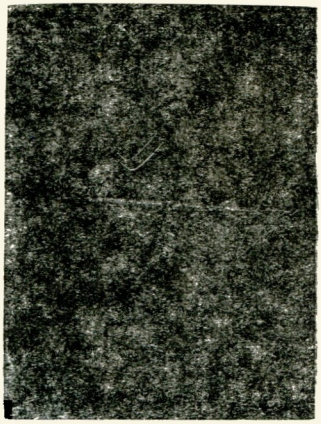

КНИЖКУ ЦЮ ВИДАЛО ВИДАВНИЦТВО «РУХ ДО XV РОКОВИН ЖОВТНЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

РЕДАКТОР А. БЕРЕЗИНСЬКИЙ. РЕФЕРЕНТ ОФОРМЛЕННЯ ТА ДРУКУ В. ХМУРИЙ. ХУД. А. ПЕТРИЦЬКИЙ. ТЕХКЕР О. Л. ЯВОРСЬКИЙ. СКЛАДАЛИ: А. КУЦОБА, Р. ЧОРНЕНЬКА, Ю. КОТЛЯРЕВСЬКА, Є. ЛИСЕНКО, Л. БРОВЕРМАН, В. РЕЄР ПІД КЕР. І. БЕНДРИКОВА. ДРУКУВАЛИ: Ів. ШВЕЦЬ, МАКСИМОВ, Х. КЛОЦЬКИЙ ПІД КЕР. С. АЙЗЕНБЕРГА.

М. СЕМЕНКО

Не видається
до дому
К. В.

ПОЕЗІЇ

2431142

РУХ
1932

Б-ка
19 30 33 р.

Бібліографіч. опис цього видання вміщено в „Літописі українського друку", „Картковому репертуарі" та інш. покажч. Укр. кн. палати.

Головліт № 4470 (1749), зам. № 2010 тир. 3000, а. 5, 13 друк. у Києві. Передано на скл. 22 VIII, до друку 27.X 1932, пап. 62×94 см., в ст. 38 кг., в п. а. 116.160 зн. Вид. № 117.

Державна Центр. Наукова Бібліотека
імени
Харків

ХАЙ ЖИВЕ XV ЖОВТЕНЬ
ХАЙ ЖИВЕ КОМІНТЕРН
ХАЙ ЖИВЕ ВКП(б)
ХАЙ ЖИВЕ РАДЯНСЬКА ГАЛИЧИНА
ХАЙ ЖИВЕ РАДЯНСЬКА УКРАЇНА

ІСТОРІЯ ОДНОГО КОХАННЯ

АТЛАНТІДА

Вабить мене в краї незнані далекі
в царство ледяних шпилів і червоної міді —
через плечі віків озирнулась до мене Ревека
душу пестять образи Атлантіди.
Ваблять мене підземні печери гроти
оази пустель безлюдних
екваторіяльний промінь злотний
мій дух остудить.

ТУГА

Ах — розумієте — нудьга нарннула
що я не такий як всі.
Ночі опошлені доля кинула
у парку з серцем наодиниі.

Я почував як мати плакала
у ночі блакитних зім.
Тоді душа моя самотньо капала —
кому про смуток я розповім?

Ах — розумієте — доля закинула
мене не в красний Рим.

Нудьга — нудьга на серце рипула
потоком смертельно злим.

Може в житті я встигну кинути
лише витиск в вогкій росі.
Ах — розумієте — не кине серце тиснути
бо я не такий як всі...

ПОЦІЛУНОК

Ви образились за мій поцілунок —
так, він був цілком без зв'язку.
Але я випив найсолодший трунок,
що відбився в мозку.

Тяглося тільки мент один —
але не забуду я доторку губ.
Не забуду дощовий день,
коли вперше помислив про шлюб.

Ви замовкли. Але сиділи. Але мовчали.
Вітер пестився в вашій косі.
А на прощання... Нащо, нащо сказали.
що я — такий, як всі!

П'ЄРО САНТИМЕНТАЛИТЬ

Я не вірю, щоб усе скінчилось,
хоч я сам скінчив.
Нащо тоді так хутко серце билось,
нащо я жив?

Чому повинен я для щастя лиш кохати?
Це мрії не мої.
Не можу ж я своє життя з'єднати
з життям її.

Скажіть мені, коли благав я про виразність,
коли, коли?
Кохати для кохання, поправши земну ясність,
Ви не змогли.

ПЕРСПЕКТИВА

Наступає зіма, а в мене немає костюма —
перспектива досить сумна.
Чому я не хочу, щоб нас покрила стума,
щоб вона мене забула — ясна?

Вона з серця мого зробила Гордіїв узол,
а я боюсь занести над ним свій сталевий меч.

Невже залишити надалі, віддатись хижій тузі,
з'єднать в глуху розпуку мій день і мою ніч?

МРІЯ

Я буду великим скрипником і поїду в Японію,
місяців два поживу на золотім прибережжі.
А може буду вести секунду оркестри симфонії,
і всі мої скрипницькі мрії — прості подвійні ноти й арпеджі.

Якби довелось мені буть скрипником мандрівним
і зазнати багато-багато гострих і барвистих пригод!
В океанськім пароході брати участь в квартеті елегійнім,
загубитися десь в Чікаго чи Мельбурні й брати 10 су за вихід.

ВОНА

Вона мене об'олесила, вона мене занадсонила —
мені ж здавалось, що підійме мене до вершин!
Ах, невже вона навіки серце моє роз'ореолила!
Ах, невже, невже тут мені кінець і загин!

ФАЛШИВИМ ТОНОМ

Тремтячі тіні в душі моїй
і вона.
З нею — сум, а не радість німа,
невиразність мрій.

Оголений стою на морозі,
конаю.
В пів на шосту зустрінутись маю
там, на розі.

Вперше була байдужа вчора.
Без стону —
люблю — говорила нещирим тоном
до зимного моря.

Нещирим тоном? Нещирим тоном
на запитання!
Не можу цього пригадати без стону!
Фалшивим тоном — кохання!

КОНДУКТОР

Багнеться бути
кондуктором на товарному потязі
в похмуру ніч
темну ніч

осінню дощову
сидіти на тормозі
у кожусі
зігнувшись і скупчившись
дивитись у прірву рухливу.

Про дні що минули
що в серці зосталися
ясними плямами
про образи згадні
заснулі у грудях навіки
навіки
мріять
мріять
вдивляючись в сутінь

ВАГОНОВОД

Я з Вами розстанусь і буду десь в Чікаго чи Мель
бурні
і там капризна доля може звести нас.
Я буду вагоноводом на трамваї, вулиці будуть димні
і хмурні --
і раптом я зобачу між пасажирів Вас.

Ви скинете очима і я спостережу, як здригнуться
кутики Ваших губ.
Ви пригадаєте Владивосток і зробите рух щось ви-
мовить, ніби в вагоні для нас немає нікого.
Я змагаюсь, щоб не заплющити очі... Але у нас не
виникне розмови про колись омріяний шлюб,
бо вагоноводові розмовляти забороняється строго.

ПАРИКМАХЕР

Сьогодні вдень мені було так нудно,
ніби докупи зійшлися Олесь, Вороний і Чупринка.
Почувалося дощово й по-осінньому облудно —
в душі цілий день парикмахер на гітарі бринькав.

Іноді думав про неї й робив ескізи листа —
що не гадався їй надісланим бути.
Згадав кілька французьких фраз забутих,
разів зодва поглянув на образ Христа.

Наспівував банальні вальси безголосно,
дивлячись на стелю в брудне павутиння
Ні, мені було тільки тоскно — тільки тоскно...
В серці моєму розкладалась диня.

ВІТЕР ОБСКРІБУЄ СПИНИ ГІР

Вітер обскрібує спини гір,
Вітер забиває віддих.
Вітер нас, зблідлих,
оскелює — хижий звір.

Вітер осклянив будинки.
Вітер серце проймив.
Вітер став навшпиньки
і нас забив.

Вітре — замкнув мені дух ти!
Обкрижанив ограду...
Розсипав між нами зраду...
Вітер окайданив бухту... —

АСКОЛЬД

Цілий день в піднесенім настрої
штучних рухах на блідім обличчю
...Цілий день хтось плакав що немає зброї —
не докличусь — — —
на Аскольд хочу — вічно-далекий — вічно-самотній —
слухати зойки на диких щовбах
...В штучних рухах на блідім обличчю...

Чекай на мене — я покличу...
...Аскольд...
Аскольд...
Аскольд...

Тане
тане в тумані
самотній острів.

АМАЗОНКА

Був натовп — розповідали. Була вона.
А я никав по горах, по брудних улицях.
Мене ворушила туга, як сталь міцна,
і я почував, як моє серце скулиться.

Мала розмову — казали. Була легка
і вела політику досить владно і тонко.
У рухах — жвавість і стриманість в думках, —
взагалі трималась, як амазонка.

Але це — дурниці, я розумію.
Проблукаю до ранку. Повернусь на світанні.
Знайти вихід з цієї ситуації зумію.
Сміється той, хто сміється останній.

ЗОРІ РЕКЛЯМ

Кохання не любить щирости —
кохання любить гру.
В нім — безліч мук і крихта милости,
а зрештою від нього я умру.

Хто казав, що для кохання йдуть на ешафоти?
Хто казав, що кохання — то є єднання душ?
Ах, не нагадуйте і не підходьте до мене доти,
доки я не зміцнію і не скажу: не руш!

А може тому, що вже витислись соки...
Може тому, що сонце зміняли на зорі реклям?..
Роки ж ідуть — ідуть же наперед роки?
І взагалі — нам не знищити ж плям?

Так гниє і валиться, зоставляючи прирости,
свою виснаженість кидаючи моралі, добру.
Кохання не любить щирости —
кохання любить гру.

НУ!

Гей, підходьте всі, кому плакать хочеться,
хто не танцює й не ходе в Народній Дім,
хто смішний і в кого серце хлюпочеться —
од весни, од парку, од матових зім!

Гей, підходьте, махайте білими хустками
всі зневажені й плачучі від безсилої погорди —
доля поглумилася над нікчемними вами —
гей, підходьте, — гей ви, я хочу дати вам по морді!

НАД РЕЙДОМ

Бухта зачовнена й жвава.
Катери воду сичуть.
Чуть
як стогнуть сірени і давлять.

Шумують ґвинти у вирах.
Бухта ворушиться прудко.
Хутко
підіймуть над рейдом сокири.

М'ЯКІ ПОЦІЛУНКИ

Мене ніхто не пестив, казала в останнє побачення і питала — чи я люблю.
Все повернулося знову і ще ніщо не втрачено — чому ж, чому я не сплю?

М'які поцілунки душу, душу стиснули
і міцнішали обійми рук.
Чому ж, чому в мені пасма виснули,
чому не виказав мук?

Так праглось щирости і плакало звепір'я,
заховане у серця глибині.
Коли ж, коли я в тебе повірю?
Ні, ти привид, привид у сні!

СУМНІВ

Невже Ви маєте лиш ту кохання силу,
що даєте мені?
Мрію легкокрилу
згадують дні.

Невиразність і нещирість — ми до цього
прийшли.
Ну і хай — це край.
Так до чого ж Ви знову завели
про майбутній рай?

І чому я сам не скажу твердо — що годі,
бо безодня між нас!
Я, заплющивши очі, ніби бути згоді,
піддався впливу — на який час?

Люблю — я це знаю. Алеж чому раніш
я це почував?
У кожній рисі був кохання рух.
Я тоді не думав і не знав
цих чорних мук.

Мрію легкокрилу
згадують дні.
Невже, невже в душі Ви маєте лиш ту
кохання силу,
що даєте мені!

СНІГ ЗАМІТАЄ УСІ СЛІДИ

Сніг замітає усі сліди.
Сніг уколисує душу.
Може запорошишся поруч і ти?
Бо кохати не мушу.

Сніг замітає усі сліди.
Сніг уколисує душу.

Хто каже, що весна йде
і сонце хутко гляне?
Це неможливо... Сховаюся ж де?
Сніг же розтане?..

Хто каже, що весна йде
і сонце хутко гляне?

Замітай, замітай матовість зблідлих мук
і мої скривлені губи.
Затамуй кволість, презирливий у мені
стук...
...Не любить...

Може зітрешся, розтанеш ти?
Сніг уколисує душу.
Сніг замітає усі сліди.
Кохати не мушу.

Сніг замітає усі сліди.
Кохати не мушу.

ПО ШЛЯХУ СУПЕРЕЧОК

Учора побачення ми розірвали
На високій горі біля „старого місця".
Я відібрав листи і книги, на прощання
ми нічого не сказали —
і розстались в перші дні квітневого місяця

Повертався сам по шляху суперечок.
Над струмком хвилину постояв, де розірвані листки тріпотіли.
Все склалось так, що я почував себе глечиком
і по моєму тілу пробігали автомобілі.

РОЗСТАННЯ

Люблю, коли ми ображені
і розходимось, як чужі,—
розходимось недоказані,
з тривогою в душі.

Розходимось і знову стрінемось —
це ж міт, що ми чужі!
Ми обоє — подумай — де ми дінемось,
скажи!

РЕПЛІКА

Хочеться казки. Хочеться тиші.
Галаси, сурми виснажили мізок.
Серце — серце моє ледве дише,
ніби йому дали 100 різок.

Хочеться далі. Ну хоч в Австралію.
Виберу на мапі найсамотніший острів.
Перекину з собою віків бакханалію
і мої поезії гострі.

Червоні плями на зеленому фоні.
Чую, бути мені цікавим епіком!
...Нащо, нащо схопили ви на грамофоні
мою безумну репліку?..

ВИГНАНЕЦЬ

В свято — день, розірваний надвоє.
День з маленькою павзкою.
Ранок, що молодість нашу нагадує,
вечір, що видається казкою.

Це наш що — святковий програм.
А як дощ — зіходимось в бібліотеці.
Які жваві наші речі,
і в легенях пахне громом.

Двічі перевозив через бухту хинець.
Цілував перса, сонце зливалось з віддихом.
Збирали, пестили квіти зблідлі.
А зараз — я з її серця вигнанець.

ЗАКЛИК

Я не можу відсунути одважливо
моїх бентежних жадань.
Хто — хто на мене гляне зневажливо —
свідок ганебних упадань?

Хто — хто зрозуміє прагнення
і душі катакомбну журбу?
Я не давав завчасно попереджѐння
і не виявляв злобу.

До пестощів серце звикло --
і скільки виникло вулканічних гір!
Ах мені дуже — дуже прикро
що усувається світовий ефір.

Що було ясним — стає несталим і чорним —
не вдовольнить уже спокій юрби.
Я не хочу буть лагідним і апіорним
не ухиляюся від борьби.

Гей, підходьте — чемпіони і королі —
всі — всі — що визнані за геніїв!
...Як порожньо — порожньо на землі...
Мені набридли поети надхненні.

ПТАШИНИЙ ОСТРІВ

Сонцем затамовую свій біль.
Справді, я становлюся гострий
як Рене Гіль.
Поїду на Пташиний Острів!

Об камінь човен обіпре хинець.
Боже — а як же злізти,
коли зупинесь?
Гей змієкосий — куди завіз ти!

Море втеряло щось найдорожче.
Два дні ревіло казилось благало
і корчилось.
Замало! замало! замало!

Треба вище — й по всьому!
Як я — без сумління —
до грому!
Поставте мені трампліна!

ТУГА

„У мене мовчазний настрій" —
жартуючи в ухо шептала —
коли я блукав по Іматрі. —
Невизначеність стала.

Лірика — лірика — лірика.
Світ у мої струни дзвоне.
Не поборю в собі звіра
вбираючи мудрість Сорбонни.

Може це все тільки для рими.
Взагалі я приймаю ваші закиди.
Я вас люблю і зву дорогими —
я вас люблю на сході — на заході.

Згоджуюсь — я не великий майстер.
Доле — моїх здібностей позбав — позбав!
„У мене мовчазний настрій“ —
не жартуючи їй шептав.

Я І ТИ

Два дні ми були вмісці —
я і ти.
Пестило море, далеке місто,
сонце і білі цвіти.

Почувались на незалюдненім острові —
я і ти.
Здавалось — муки-захвату гострого
не можу знести.

Між гір бігали щасливими дикунами —
я і ти.
Сонце, безжурність, блиски над нами
сміх золотий.

А ввечері — ми європейці в шумному місті,
на грудях — білі цвіти.
Серед ілюмінацій — соняшні, ясні ми вмісці
я і ти.

ДНІ НЕМИНУЧІ

Ждуть спереду моторошности дні —
дні неминучі.
Горіння, зимність витримати мені
страшної бучі.

Я надіну, надіну на груди міцні
сталевий панцер.
Хто, хто шляхи зітре мені?
Виходь уранці.

За містом хмари, дими страшні,
блиски сліпучі.
Ждуть спереду моторошности дні,
дні неминучі

ВІДПОВІДЬ

До справи цієї я непричетний —
я осторонь від вашої драми.
Дух мій — і абстрактно, і конкретно
розвіявсь вітрами.

Я приймаю ваш осміх привітний —
все одно він у серці розтанув.
Ви одержите мій спів відповідний
коли на тухнучий захід гляну.

Сміх зажевріє — зимний, мій,
коли відчую жах безодні.
Розкручусь в льоху, як чорний змій,
і умру, умру сьогодні.

ВІДБЛИСКИ

ПЕЙЗАЖ

З самого ранку з дня капали сльози,
переплакав день лише надвечір.
Заспокоївся, кинув хникати і хлюпати погрози,
хусткою втирає очі й похожає по скверу.

Трамвай веселий блиcкає в темних калюжах.
Привітно дивляться на вулицю ілюзіонні фоїє.
Чому ж ти тужиш
серце моє?

РИТУАЛ

Певно страждаю я напослідок,
бо не мучуся по тобі.
Від зустрічі зостався лиш прослідок —
я не пішов втропі.

Я гублю, гублю до тебе кохання,
хоч настрій мовчазний.
Ти — або я — кинемо жалкування —
ритуал досить нудний.

Взагалі я доконче вибачливий
і не прохаю кінця.
Хто, хто закине докір пустотливий —
що відрікся вінця?

ЗАПЛЕТИ КОСУ МІЦНІШ

Я на страждання тебе веду —
на повільне згорання.
Вибухнемо на прощання —
так написано на роду.
І може в світі не бачив ніхто
боліда за наш бучніш. —
Заплети косу міцніш —
застебни пальто...

ЧОРНІ СТІНИ У ТІНЯХ

Чорні стіни у тінях —
чорні стіни в воді.
Скільки гуку в одмінах
лічить не хотів.

Сонце сунеться в прірву
в огневих блисках.
Може я тебе вирву
коли зникне жах.

Але час вже в місто.
Грюкотить паровоз.
Скільки в мозку злісти!..
Скільки в грудях сльоз!..

ОРІОН

Люблю нюхати осінь.
Люблю вдихати осінню прану.
Зелену пляму хутко зносить
садок що тріпотить зарана.

А вночі темінь і прагнеться загину.
Душу мою візьміть за пару корон!
...Весело — весело — як вітер гоне в спину
а з-за гори виткнеться Оріон!

КОМУНІСТИЧНІ ТЕОРІЇ

Лише для тебе я ходив по дощу —
обходив півміста.
Лише для тебе сказав: промовчу
доказам адвентіста.

Розгублено переглядав комуністичні теорії.
В грудях ворушилась змія.
Мене вдовольнили б тільки зоставленості образи
хорі —
що ти була самотня, як я.

ТУМАН ВИПЛИВАВ

МІСТЕРІЯ

Обізвалися струни легеньким гомоном
усміхнулися струни потухлими болями.
Ще тріпався звук — але був уже хорий і стомлений —
нерви тремтіли нитками голими.
Туман випливав з-за гір моторошних
багровість заходу офонив в пекельну містерію
никли дерева мізерно позгинались постаті —
Бурі, Великій, Таємній Бурі відчиняйте двері!

ОБОЖЕВОЛЕНІ КОСИ

Вона зворушена, осинеплямлена —
зі схвильованим носом.
Скільки тонів і рис, як душа обламлена
і обожеволені коси.

Скільки блисків у погляді мій зір подибле
коли ніж до пульса діткнеться.
Час рану загоїть, час з очей блиски зсипле —
звичайний профіль зостанеться.

ОБЕЗДУШЕНА

Відтак додав безсилим шепотом,
відходячи невчасно, —
хай всі слова гамором-скрежетом
відблискують і гаснуть.

Море — душа — ущерть зворушена,
ховаєсь в пітьмі ночі.
Ти у мені вже обездушилась,
ти перенахла конче.

ЗМІСТ

Співи, співи в мені,
військова музика, —
всі радості, всі болі земні,
зойки і крики.

Мрії, які коли люди мали
у найясніші хвилі,
заміри й думки, коли б їх не плекали —
всі у мені застигли.

Волю, волю в собі хороню,
що від печер стискалась.
В світ надсилаю силу бучну,
щоб обізвалась.

ПРИВІТ

Розірвіть моє серце, випустіть кров,
заберіть усю прану.
Борсаєсь в грудях мій бентежний Бетговен
цілу ніч до рана.

Візьміть, візьміть моє дихання,
енергію вжийте на новий світ.
Тіло моє — для руйнування,
дух — невідомому привіт.

ПАТАГОНІЯ

Я не умру від смерти —
я умру від життя.
Умиратиму — життя буде мерти —
не маятиме стяг.
Я молодим — молодим умру —
бо не стану ніколи старим.
Залиш — залиш траурну гру —
розсип похоронні рими.
Я умру — умру в Патагонії дикій —
бо належу вогню і землі.
Рідні мої — я не чутиму ваших криків —
я — нічий — поет світових слів.
Я умру в хвилю коли природа стихне
чекаючи на останню Горобину Ніч.
Я умру в павзу коли серце стисне
моя молодість і життя і січа.

ВОГНИКИ ПО БУХТІ СКРІЗЬ

Катер дає третій гудок —
блискучий, витворний катер.
Місячної ночі ми кидаєм Владивосток
і рушаєм в бік, де темніє кратер.

Вогники, вогники по бухті скрізь,
вода шумує і колише хвиля.
В нашім серці правда немає сліз,
мила?

Місто, місто в огнях зостається ззаду.
Море виблискує, тіні погляд лоскочуть.
Кохана — чому ми раді,
чого серце хоче?

БУЛО БІЛЯ МОРЯ ВЕСЕЛО

Було біля моря весело
цокотіли камінці.
Так легко гнулись весла
у міцній руці.

Дратись на скелю струмлену
у вогкий чагарник.
Вдивлятись у даль отруєну
де острів зник.

Почуватись маленьким хлопчиком
бігать — радіть — мов у сні.
Жити б так і ночі і
дні!

П'ЄРО ХМУРОБРОВИТЬ

Слів, слів не хватає у мене —
блисків, крапок і плям.
Я загубив стремена,
я лечу серед ям.

Рима насіла на шию,
оздобленості звичайні.
Ними я голість закрию
і свою неохайність.

Фразо, фразо — покинь мене,
охопи дикунський вий!
Охопи, охопи нестримано
звіре шалений, злий!

МИЛА ЙДЕ

Червоноплямиться за оградою парка —
то мила йде.

ТАЙФУН

ЖАХ

Повіяло зашуміло з моря
на Брата і Сестру
понесло на долину хору
примари без рук.

Шматками темряви закидало міжгір'я
чорними хрестами закрутило внизу
заскиглили душі від пекельного зневір'я
а сонце — сонце було поблизу!

Протиснулось на рятунок вимушений
стиха розтанули плями і зникли хрести
і запитав Пан до решти видушений:
хто Ти?

МОРЕ КИНЕМО ДИКЕ

ПРОЩАННЯ

Хутко ці гори кинемо,
море кинемо дике.
В Києві серце спинемо
і острах зникне.

Озеро Першої Зустрічі —
озеро Жовтих Лілій...
Майбутнє — чи нас одурить,
чи захопить у міці смілій?..

Скільки ми мрій осталили,
скільки в них сліз і захвату!
На горах сльози падали,
зникали, як мене звала ти.

Прощайте, звірячі спини!
Море — ти в душі навіки!..
Хутко, хутко ми вас кинемо
в спогадах — ви нам ліки.

ЛІРИКА Й РІЗНІ ВІРШІ

П'ЄРО

Поему беззразкову —
приготуйтесь слухати — ви!
Я увільнився — закований,
я без голови!

Я готовий приймати отруєні стріли,
безліч бризок закиплої презирливости в мені.
Всі нитки перегоріли.
Я — в огні!

Ударю, ударю сміливістю беззразковою,
не підходь, кому незнаний бетон!
Бо я — неспоріднений. Бо я — незакований.
Бо в мені — сміх на стон!

Я готовий приймати отруєні стріли!
Я готовий до зустрічі символістів і крамарів!
Всі нитки між нами перегоріли!
Але я не згорів!

Я прийшов, викликаний мрією не випадковою,
я не чую ран!
Приготуйтесь вислухать поему беззразкову!
Над містом туман.

Викиньте з голови всі острахи несподівані.
Я не страшний і мені чужий Дніпро.
Я тільки творю арійки ще не співані,
я — П'єро.

Я — жертва погасаючого світу.
Я — поранений звір.
Можливо, що прибув на ероліті
і кинув довкола зневажливий зір.

Дух мій в захопленні можливостей футурних
і в крові — безліч архаїчних атавіз.
Я — в пестіні хмарок пурпурних,
я — скрізь.

Я ховаю в собі всі горіння й інстинкти.
Я — синтеза поетів і мрій.
Я пережив усі конфлікти
і дивний на мені стрій.

І коли встануть всі звірі й люди,
і коли кинуться всі предки й вороги —
я розстебну свої закривавлені груди
і покажу, скільки в мене снаги!

І побачать міць, синтетичну й могутню,
і попрохають крови на плями й сліди —
я віддам всю свою силу за хвилю незабутню —
я — вічний, сміливий і молодий!

І так скінчиться боротьба стосила,
і ледве потушать мої хвилі віки.
І я припаду до ніг женщини і скажу їй: — Мила,
дай мені відкусить шматочок твоєї заголеної руки!

ХЛОПЧИК

Молодий я, і багато взяв,
світ і життя збагнув зарано.
Душа моя ще просить ласки,
я ще дитина — і коли дорослим став?
Я прагну друга, як колись,
коли був наївним ідеалістом,
і хочу, щоб мене хтось зрозумів.
Я ще хлопчик, і моя мрія — панна.
Я непрактичний,
і мене лякає женщина.
Я — несталий,
і життя моє — білий круг.
Чекайте — завтра я арлекіном встану
і задзвенять маленькі дзвоники на шиї.
Життя мене обігнало,
а я зостаюсь романтиком,
і кожна моя дрібниця — трагедія,
і кожна мрія моя — огонь ворожий,
і кожна щирість — помилка,
і стремління — рабство.
Так попадаю в неволю я —
створюючи для себе волю,
і вільний раб — ім'я моє.
І не дивуйтесь моїй сміливості,
бо її змінює замішання.
Геніяльність змінюється бездарністю,
і сльози друга — то моя доброзичність.
Я не знаю своїх доріг,
я творю,
в мені твориться світ

і його не було б без мене.
І коли пройде ніч —
я знову ваш,
я — звичайний,
підпалений жертвенним огнем,
віддавший волю свою на творіння.
І скільки ночей тих буде — я не знаю.
І скільки днів.
Сам я не належу нікому,
і ніщо не належить мені.
Я ще маленький хлопчик
і не дивуйтеся силі моїй.
Три сивих волосинки я теж маю в голові.

КВІТИ ЗЛА

Улиця бодлериться владно
розцвіли Квіти Зла —
що ж мені в душу безоглядну
ти принесла?

Озонить і тьмаре мозок
в глумну і чорну ніч.
Пахнуть орхідеї й гострі рози
блакитних стріч.

ЛІХТАРІ

Жовтий павук шиплячий
ворушить огневим ротом
вібрує кут несплячий
телеграфним дротом.

Тріпотять листки віджилі
перед подихом міської смерти.
Я умру нарочито віддих спинивши
у десять годин без чверти.

СВ. СИЛЬВЕСТРОВІ

Приймаючи до уваги, що місто сьогодні ілюміноване,
а також те, що панни йдуть у сад у білих строях, —
я скину почування помірковане
і спущусь на вулицю в гороховім настрої.

Я ввійду в ворота, коли музиканти сядуть по місцях
і La підготовчо огармонить оркестру.
В саду буде повно тоді білих привабних плям —
і таємничо-симфонно вклонюсь мовчазному
Св. Сильвестру.

КРИК

Хтось загинув з холоду серед м'якої юрми
хтось крикнув самотньо: ах я чужий

і несміливо влучив кулею в лоб
і орубінила підлогу кров

і сказали що наївно згинув чоловік
і скрикнула якась панна і червоний крават осліп

хтось опромінив холод серед м'якої юрми
хтось крик осамотив: ах я чужий

і окулив несміливість влучністю в лоб
і опідложила рубіни кров.

МІСТО

Зойкно вилітали гаміри несмілі
з кутів невідомих на злякану юрму.
З шумом пробігали з-за рогу автомобілі
на вулицю сліпучу глумливу і німу.

Блимні смолоскипи стреміли в темне небо
вітрини витріщали переляканий зір.
Було так багато руху і самотньо плакатив без
потреби
з ілюмінованого театру окінематографований
Шекспір.

БУЛЬВАР

Сіра пара сполученими фігурами
понесла свій святковий настрій на базар.
Пролізла між натовпом камінними мурами
хвилинами затривожена — чи не видно до-
щових хмар.

Перебігши вулицю осамотилась на бульварній
лавочці.
оковдрилась плямою під шепочучим листом.
Сергій Степанович про драму в 5 частинах
розповідав Талочці
і бережно грався в темряві на голій шийці
шнурком намиста.

НЕ ЛІЗЬ

Зривалось полум'я від доторків копитних
об камінь в темряві залізних ніг
і скільки звуків сміливих і недопитних
за мною гналося за тихий ріг

всміхались постаті ворожо розпливаючись
чиєсь обличчя матове діткнулось серця сліз
і двірник мовчазний дорогу замітаючи
мовив полинялій женщині: не лізь.

ПРОВІНЦІЯЛЬНИЙ ПОЕТ

Провінціяльний поет, заворожений Бальмóнтом,
відшукував свій кут, самотньо обакацієний.
І снився йому окреслений синім горизонт,
і обгортав трояндно аромат еманаціений.

І зідхав уперто, повертаючи на безлюдну вулицю.
і лаяв двірника, що ворота уже були замкнуті.
Сіпаючи дзвоника — він спостерігав, як на небі зорі
щуляться,
і хотілось гавкнути.

БІЛЯ МОРЯ

Я хочу до сонця морського,
я хочу до солоних хвиль.
Зобачить пінявого бога,
що непокоїть штиль.

Я хочу до світлого моря,
я хочу на білий пісок.
Розтане несподіванка хора
над краєвидом заток.

І приймати соняшні ванни.
І дивитись на купи тіл.
І проходитимуть прозорі панни,
що забули про хатніх сівіл.

Вечорами кавалькадами білими,
як здригнеться оркестрно курорт —
пролетить кількома гострими автомобілями
Гоґенівський nature-morte.

ВОНА

З насмішкуватою посмішкою похитувавсь розпалено
ілюмінований по-японському електричний манастир.
Ще лише 10 годин вечору — вона прямує впевнено
у чорний сквер.

Була відважна, елеґантна і мила.
Виріз колін на сукні випадково зменшений.
Приставала, розводила руками і говорила:
„Це ж свинство. Невже ніхто не хоче женщини!"

ФІГУРИ БЕЗ ОКРЕСЛЕНЬ

Фігури без окреслень на фоні безпросторових плям
позгиналися в невиразних рухах назустріч оранжевим дням

і були розгнівані вісники і тріпотіло безліч знеможених крил
і тремтіли полотна міцно заправлених вітрил

готувавсь відійти до магнетових скель
сталевий і категоричний корабель

погасали білі плямки в завмираючих блисках
і були вогкі очі в розстанних стисках

і наказувала бліда панна улаштовуюлись в труні:
передайте мій поцілунок весні

передайте, передайте йому...

ГІМНИ СВ. ТЕРЕЗІ

Дай мені уявить, що я скельно пова́жний,
що я міцний і сталий.
Вкинь в груди промінь, захват безважний,
і в серце — камінь тривалий.

Розіпни мене на хресті, проткни сміливі груди,
очі мої направ до похмурих зводів.
Прокляни, прокляни цей неохайний жмут,
душу забери до світлих вод.

Ще не все, ще не всі в грудях вмерли —
затули сонце, замкни солодкістю катакомб.
Дисонантний — я притиснувсь до базальтових
скель,
не допусти, щоб розірвались піроксилінні бомби.

II

Ніч беззоряна похмуро насуплена —
глупа ніч.
З душею тиша, жахом заступлена,
віч-на-віч.

Гострять крильми, тичуться крайності,
без границь.
А я — без'ясневий, а я — без зграйности,
упавши ниць.

І так схрестилися безмежні темряви —
в одній душі.
Мій сум розгублений, мій зідх отерплевий
заглуши!

III

В сутінь вечірню я припадаю до ніг,
у серці — леза.
Вся моя воля, всі мої думи цнотні —
тобі, Терезо.

Прийми молитву в присмерк сумірний
в рисах хреста.
Я твій тілесний, довіку вірний,
моя Свята.

Я в твій чертог — на віях сльози
і чисті стези.
У білих вазах чорні-червоні рози
Святій Терезі.

IV

Мої розгублені рубіни,
мої розрізнені думки —
шляхів до Мекки і Медіни
недозаховані свідки.

Палкі і боязькі наближення
до фіміямових качань —
красу душі в її Воздвиження
і в час найглибших упадань.

Наблизяться повідомленнями
слова душі осиротілої,
і одіб'ють переломленнями
моєї втоми наболілої.

V

Я до Тебе прийду, коли Ти сама, —
бо я сам, бо я завше сам.
Вкрила, вкрила Тебе моєї мрії зіма,
білий, білий наш храм.

Я до Тебе прийду, прийду, коли Ти сама.
коли спочиває хам.
Коли на Тобі золота й зодягів нема,
коли я з тобою сам.

Я до Тебе, до Тебе, до Тебе прийду,
коли ми — одно.
Я цілую в перса Святу —
затули вікно!

VI

Я плачу і молюсь непризнано
між білих колон.
Моя думка каменем стиснута,
моя мрія — сон.

Погладь, погладь мою голову
тонкістю блідих рук.
Обведи тіло і тугу зморену
колом містичних мук.

І буду цілувати стримано
святий рисунок губів.
Зраню пристрасть непризнану
холодом зубів.

VII

Необережний — і ніжно тонкий
твій профіль.
Безліч трупів в усі віки
тому свідки.

Сувора строгість бога-отця
в жіночих рисах.
В рухах струять без кінця
тіні лиця.

Самотній, простерши останній уклін.
здіймаючи меч —
рушив надхненно від стін
твій паладін.

VIII

Світла між зводів здушеність.
Рабськість вузького входу.
Містична непримушеність
в чеканні на нагороду.

Як вийдуть і замкнуть двері —
я, схований, підійду,
і, червоніючи, як жених — одверто,
поцілую в губи святу.

IX

Мені шляхи тернисті уготовані
до білих крил —
через Твій образ, юрбою обцілований,
і ряд могил.

Околений сумними безпробудженостями,
крізь ніч століть —
до Тебе йду, поранений розгубленостями,
несамохіть.

X

Я іду шляхом, віками утоптаним,
до твоїх входів перемучених.
Я молюсь символам душі безпромінним
твоїх святощів опроститутчених.

Я іду шляхом добою безлюдною,
схиляюсь до заморених стін.
Погладь мене рукою остуженою -
я твій паладін.

XI

Твоя хвиля ласкою обезцінена,
міць зрушена сталістю загат.
І причиною — твоя краса ескізнена,
і причиною — твій аромат.

Відхиляюся від тебе, незрівнаної,
бо твій сум — біль зміцнюючий.
Бо я під владою мрії незнаної,
бо я невіруючий!

XII

Твої очі — моєї душі безмежний сум,
твоя фігура — легкість моєї мрії.
Твою святість я віддаю на всесвітній глум,
я цілую твій прозорий стрій.

Твій невільник схилився у блакитний кут,
прийде час і ти будеш — рабиня.
Серце охопить, мозок охопить ненажерний спрут,
острах, презирство, ганьба — мою пристрасть
не спинить.

Твої губи — мій містичний біль,
моя думка — екстазна пристрасть.
Зустрінь у захваті мій жадаючий автомобіль,
всю силу своєї уяви на мене витрать!

ЗОК

I

Ранила мене
в моє серце —
я не прощу!

Я знайду тебе —
я знайду!

Я заховаю біль —
я заховаю в собі!

Я закушу тугу —
я закушу!

Ранила мене в моє серце —
ти.

II

Пестила мене,
шепотіла:
гарно!

Шепотіла в ухо:
мій!

Гладила і шепотіла:
скажи!

А після говорила:
ти — чужий!

Прощались —
цілувала, цілувала.

Я боюсь:
ти знала,
що я не забуду тебе.

III

Весною розіллється ріка
між гір.
Згадуєш — тремтить рука
і в далеч зір.

Повільність в твоїх словах
і загадковість фраз.
Ти зрадиш в сльозах
ще не раз.

Ти хочеш — весною — так
рідний Алтай.
Ти залишила болючий знак.
Зачекай!

IV

Сніговими вулицями —
візники.
Може скоро забудеться
і ранок скаже: кинь.

Може місто загрюкає
міліоном рук —
серце моє застукає
без мук.

І все одна тема —
кохання — вона —
життя мого емблемна
труна.

V

Ні, то не був сон,
то було справді —
не звалить вам, знайте —
душі моєї колон!

В душу очі мовча́нно —
глибоко — довго — мені, —
ні, так не дивляться в сні
благанно!

Чуєте? Вона жде!
Не спить — зідхає — нудиться...
І я... хіба це забудеться?
А я... де я, де?

VI

У неї помер чоловік
через два місяці буде весна
вона мені віддалась
по-вашому це так?

Ах, чоловік помер місяць назад.
З туги вона віддалась мені.
А весна буде без мене.
Розумієте?

Я обіцяв весною прибути —
по-вашому вона буде ждать?
А я по від'їзді на другий день
з туги за нею спав із іншою.

І властиво не знаю чи повернусь
А чоловік помер.
А вона сама.
І весна.

Перса її — як пісок дюн
і погляд — як Індія.

VII

Осінь — зима — весна — літо
і вона — все інша — вона
все далі — за нею — летіти
і весна — зимою — весна.

Тиждень назад — вчора
і сьогодні — кохання біль
і сьогодні — передчуття хоре
завтрього тижня любіль.

VIII

Ласкою зробила огнем
короткий в серце вдар
впало моє серце зимовим днем
замкнуло біля чужих брам.

Шепотом вдавила душу
в море жіночих чар
ні я вибачить тобі не мушу
короткого в серце вдару.

І коли знайду тебе в горах —
не оборонить залізний щит.
Ти відчуєш — далеко за морем —
що для мене азія значить.

МЕРИДІЯН

ТИРСОВІ ПЕТРІВСЬКОМУ

I

О куле земна
куле земна

прекрасна ти й велика
як останній поет на тобі —
я.

О куле земна
куле земна

прекрасна ти й могутня
і хоч на нещастя й поет я
але не буду римою
думати я
не буду слинити твої
континенти й
моря.

О куле земна
куле земна

може замість морів
крицьний гамак вкриє тебе
щезне навік
сучасний корабель
а замість материків
буде суцільне залізо —
о що ж!
не загину знак!
все ж наша вітчизна
куля земна
і тобі таки справді співає
останню пісню
останній на тобі поет —
цебто я —
лірик океанів і континентів —
о куле земна —
куле земна моя!

II

Екватор і меридіяни
полярні кола й тропіки
всі ці уявні лінії
і радіянти —
слухайте поети езопіки
і ви академіки комедіянти!

В ті часи коли ви
будете абстраговані й уявні —
меридіянні знаки
градуси
по залізній підлозі землі
проведуть інженери
справжні ми.

Замість кордонів між державами
кулю земну розподілено буде
паралелями й меридіянами!
Хто ж винен —
чи я —
чи куля земна —
що син батьків ненароджених
малює майбутнього панорами
сидячи тут з вами —
і крутиться
і сіпається
і плює
і плаче
і смішить людей
блукає й питається —
де я?

І таки добре знає
він не злий і
усміхається:
де ж пак?
у Києві.

ОКЕАН

Я не знаю — є
що ще більш таємне
як це співуче слово —
океан.
Скільки людей-героїв
в твої простори впивалося —
скільки надій ламалося
крізь туман!
Скільки народів твоїми водами —
крізь піну невірних хвиль —
змагалося з бурями й непогодами
проклинало могутній
штиль!
Скільки губів безгучно зціпилось
в бажанні непевних ран
і проклинало — й благословляло
в шепоті:
океан!

І я — закоханий — я — наче в мрію —
прагну хвилинами найгостріших стум
до тебе — в обрій — приходь — зогрію
і душа повна невиразних
ран.

Що це мені й сьогодні вдарило —
за колом полярним — барабан?
Серце в мені клично захмарило — —
океан —
океан!

КАВКАЗ

Кавказ подо мною. І море, і гори.
В санаторію з півночі доля занесла.
Околиці поетичні і в міру суворі.
Сухум підо мною. І жодного орла.
На день — один пароплав, або пара їх.
„Советская Абхазия"
виходить майже щодня.
Дача на горі Чернявського,
а ще вище — хожу, як поет, я.
Гори гаснуть. Небосхилом хмари.
Море шумить, не малий буде крен.
Примари?.. Ну так НЕ примари...
В Німеччину повернувся Людвіг Ренн.

УЧОРА Й ЗАВТРА

Старушенція, професор, пролетарський турист,
„переживають" фортець і брам руїни.
Перед замком Баґрата замислився футурист,—
адже загибають цілі народи, цілі країни!

Непомітно капають сотні років
в зміні буденній історії.
Слухайте подих минулих віків
у кожному подиху моря!

От і знову — впала чергова сотня...
Ріки крови, тиша галасливих див...
Вірте й ви, прийдешні наступних сотень,
що я був, що я боровся, що я жив!

ПІСНЯ ТРАМПА

С. ЄСЄНІНОВІ

Випив —
життя випив —
і повісився на трубі.
Кинув
життя липове
і цигарку недокурену
на столі.

Тричі
приложили до Пушкіна
тілом сухим
твоїм.
А моє —
і моє життя —
дача кукушкина
і твоє переплітається з
моїм.
Конєшно —
вмирать не ново —
не ново і жити
теж —
і життя наше не
завжди
чудове —
і замкнуте — як
манеж.
Але мозок і думку в майбутнє —
бадьорий —
я понесу,
хоч і моє тіло — пудами й
унціями —
коштує яких пару су.
Вип'ю і я — вип'ю
і — п'яний — стрічуся
з тим кого прагне душа моя.
Може — може теж
повішуся,
але — на жаль —
вісімдесятлітнім я.

КАНАРКИ І Я

Вісімдесят років — не малий
куш.
Проживіть ви стільки ж!
Я чую вже ювілейний туш
на честь
мого
довголіття.

А я собі
живу й
живу.
І роботи мені —
знов і
знов.
Я свій голос і свої сурми рву,
поки буяє
революційна
кров.

Не буду картати й каятися
за кожний свій
рядок.
Я не відповідаю за минулі
епохи.
Слухайте!
Чуєте?
Знов гудок.
Так, так — в майбутнє
нам іти
у похід!

От і сьогодні.
Скільки перебив я блох!
Скільки перекрутив
голів
канарських!
А ще ж буває, що блоха й
канарка — вдвох
виступають з
„критикою пролетарською".

Я знаю, що це справа
днів.
Рік — і викривається
бездужий
гнів їх.
Я —
Еверест на тлі ваших
підсліпуватих огнів!
Блох і канарок, —
не викинеш
у прислів'ї.

З NP

Коханням
зараз поранений я
і вийшов — на час — з лав.
Я почуваю себе йолопом зрання —
вас не дивує, що я такий став?

Нічого —
не лайте мене — я перейду.
Скрегоче в моєму серці іржа.
Мене й самого совість мучить і
жаль.

Звичайно — я люблю
не по-старому, а по-сучасному,
хоч майбутнім і не пахне
тут —
так як єсть, так і люблю.

Але так само люто люблю я
як на світанку життя було сказано:
„Сильна як смерть любов,
жорстока як пекло ревність!..“

ПОЕМИ

ПОЕМА МАЙБУТНЬОГО

Незнані гуркоти найновіших патентів
нечуті цокотіння металів міцних
виблискуючої міді сліпучі плями
горді будови залізних архітектів —
вся моя душа повна змагання
вся сила мого розуму горить у поривах
в прагненнях ніниться моя кров —
відчути промінь винайденого сонця.

Зір мій попереджує експрес
вигинає він між камінних схилів
що ховають в собі скарби майбутньої реалізації
через долини перерізані удосконаленими
каналами
повз череди вихованого скоту
до блакитних хвиль де кінчається дикий граніт
де починається горда блакить океану
переможена мікроскопічним рухом атомів
подолана безмежним кабелем що таїться на дні.

Зір мій попереджує електричний ток
моя безсонність переборює в мене звіра
моє надхнення звільняє мене від аморфности
моя геніяльність зруйновує спокій обставин.
Я почуваю себе без меж
я почуваю себе надрасовим
і надкультурним
я змагаюсь з безсиллям погасаючих атавіз
я становлюсь майбутнім і сильним

шуми незнані міняться бетоновою музикою
і встає залізна людина
осліплюючим силуетом
на фоні матерії подоланої.

З його очей струїть електрична воля
що ховає в собі надзвичайні прикмети
гори падають під її напруженням
час і простір зливаються в ірреальність
закони природи підпадають впливу
утворюється велика синтеза об'єктивности
й егоцентризму
апогеї заходу й сходу зливаються в жагучий скок
в інтуїтивнім єднанні
збіглись в неминучій точці
natura naturata й natura naturans.

ПОЕМА ВІДВАГИ

Нічно. Плямить ліхтарна рама.
Ліжко біліє бо я не сплю.
Стихла промчавшись улична драма.
У-лю-лю.

В засипаючу думку
іскри гірляндних слів.
Я хочу щоб мені приснилась Ґренляндія
в брилянтах безкошмарних снів.

Друзі мої, закрийте енциклопедії й фоліянти!
Друзі мої, з екстазним захватом — вперед!
Хай каскадно блакитяться веранди
і опурпурить всесвіт бред.

Хто скрикнув: — лячно — ?
Скажи матері, що ти не справдив надій!
Бо в її душі стало мрячно
і ти почуєш сміх — мій.

Несвідомими нитка́ми
перетягнувся світ.
Енергія — електричними струмками —
завладала морем —
і згинуть кволі, згинуть комічні, згинуть хорі
в розпаді невикористаних літ.

Я запалив електрику —
друзі мої, ніччю — це для вас!
Я до болота й спання не звикну —
я не можу, не можу спать.

Хто засвітив у млі непевній
смолоскип блискучий, смолоскип з-над стін?
Щоб освітлить дорогу мрії марній,
щоб освітлить красу руїн?

Збігайтесь, збігайтесь, титани-велетні,
таємними силуетами з усіх сторін!
Бо я засвітив електрику!
Бо я задзвонив у дзвін!

Не бійтесь вісників,
не оглядайтесь, не повертайтесь назад!
На кладовищах, в квітах запоєзених смітників
вигинається містичний гад.

Я люблю, я люблю бульварні погляди,
я не подам несміливим руки.
Хто умирає від позиченого голоду?
Хто благає неймовірно: — кинь — ?

Перейди, перейди роздратовану вулицю,
просто в вічі божевільному глянь.
Хай твій мозок і увага напружаться,
а ти розсмійся і стань!

І коли стане непривітно і холодно —
зайди у міський сад.
Друзі мої, не бійтесь вісників!
Друзі мої, не повертайтесь назад!

І хто злякається несподіваного крику, —
той оганьбив існуванням величний час.
Друзі мої, я встав і засвітив електрику —
друзі мої, ніччю — це для вас!

МИКОЛАЇВСЬКА — ХРЕЩАТИК — ВЕЛИКА ВАСИЛЬКІВСЬКА

Вискочив. Загудів із ночі.
Осліпив очима електричний зір.
Збив душу з ритму. Блиснув. Засипав очі
гуркочучий бензиновий звір.

Зник погасально в роговій темряві
оглянувши затурбовано сміливий слід.
І почали хитаться іскорки в незримій куряві
і заспівало залізо і загуділа мідь.

Вийшов гігант з привітанням рухливим окреслам
перед входом у палаючий сад здійняв капелюх.
Радісно усміхнувсь підфарбованим циклам
на один мент збліднув як пролітав над дахами
дух.

Увійшов розкланявшись позолоченому сфінксу
око зупинив на міліонах відблискуваших плям.
Кілька пар всміхнулось отіроленому принцеві
і в серці заблищали літери реклям.

Ворушились мигтливо заплямовані тротуари
таємно роззівлялись прірви тьмяних вітрин —
і проходили під ліхтарем зблідлі пудровані пари
і долітали несподівані галаси з усіх сторін.

Сіяло роздратовано огненне вишукане море
зґрайність злітала в душу монументальностями
кам'яниць

звуки лоскотали, груди затоплювали теплі хутра
і хотілось випустити свою зарозумілість ниць.

Залітали далекі вигуки
в глибінь забожеволених душ.
І виривались оранжеві муки
примарами з осоловілих туш.

Палила згага хотілось криги чи води
і плакав хтось що загубив свої сліди.
Сховав небосхил капелюховий бант
і похитував стегнами розмережаний Гігант.

Бризкав звабливо блакитострумний фонтан
і манили в сад стрійні фігури панн

ніч розсипала непризнаний оксамит
і темним каштанам ще хотілось жить

остання стьожка прямувала до парку
самотньо дрімав у пекарні турок

блідо і ніяково вечір рухливий погасав
і в повітрі гойдались аромати різних страв

здалека гнались запалені хустки
торохтіли торохтіли торохтіли візники

ледве ледве сирени загудуть
зойків не чуть

заплітаються плутаються думки
мороженого пестливої руки

ніжно тихо востанне зідхнуть
заснуть заснуть

пляму червону на розі зачекать
спать спать

плач
ніч.

ПОЕМА ЗМАГАННЯ

Хто сидить над блакитним столиком?
Він.
Огонь звалював бетонні сволоки
і крихкість камінних стін.

Хто станув у пітьмі над чорним кутом,
схиливши до ніг невідомий стяг?
Прийду до нього, стиснувши душу жмутом
я.

Розсипайся, каменю,
дрібненьким порохом. —
Всі колони з барельєфами зламані,
леви подохли.

Фонтани розлились штучними озерами
під деревами листними отемрених куп.
Червоний дракон пролетів над скверами
і на персах коханки з'явився струп.

Бризнули метеори жемчужними гірляндами
по простору слизькому скляних склепінь.
І озвалось небо арабськими фоліянтами
і зворухнулась незнана тінь.

Множились думки ротаціонно опопулярені
мрії і плями льокалізовані міліонами бібліотек.
І хтось благав, що всі змагання — марні,
що він до цього звик.

І піднімались мікроби надзвичайними стихіями,
і розтинавсь прокльон — без кінця і без меж,
коли валились будови населені містичними
повіями
коли гонокок скочив і крикнув: я бентежний!

Плакали неслухняні постаті у ліхтарних тінях
весна зомліло закінчувала свій ліловий семестр
вулиці задихались в пекельних цокотіннях
і мотор викидав поеми в десять тисяч метрів.

Коли ж оглух колос з заплющеними очима
і мріяв про м'якість випещених спин —
фокстер'єр спинився, пирхнув: — це дилема
і сховався між ботинками панн.

Мрії туманились далекими пароплавами
манили і плакали мініятюрністю огоньків, —
але натовпи тиснули всестираючими лавами
і в душах розмережились газони оранжевих
смітників.

Наївно гавкали цуцики
біля стовпів афіш
гіпнотизували електричні ґудзики
і замість прани вживали гашиш.

Місяць пролазив стримано
за окреслення темних будов
фізіономії були смертно скривлені
а на тротуарах була кров.

І ніхто не знав, що це за містерія.
І в гарячім пульсі злилися віки
і притулившись до землі знищено в сквері я
і всі виходи були заперті на замки.

Іхтіозаври в скажених рухах
мстились за зневажений сон
і були страшно розгнівані епохи
і стежив за порядком полісмен.

ДИМ І ГРЮК

Ніччю темною — дим
і грюк.
Місто затремтіло. Заворушилось від бетонових мук
потоком ревучо-злим.

Заторохтіло місто
залізними колесами
зашипіло від злости
резиновим експресом —
ніччю темною — багровий дим
заволік небо покровом густим.

Струнками лавами струнками лавами
сила жива
оланцюжена спільною метою,
покриком надхненних душ,
вигуком надхненної волі —
сила жива оланцюжена
спільною метою.

Мчіть на вокзали поки не рушив потяг
не ждіть світанку — замигтить сталь
сонце освітлить інтуїтивні здобутки
спільна воля стихії диктує свій закон
світ захоплений мрією проститутки
отримує матеріяльні форми сон.

Місто розкидає залізні акорди
рукою сміливою стальних шляхів,
коли рушили до центру розворушені народи,
коли високий дах відбиваючись горів.

І зливалися виї в потворні арії
і співала криця розлютований романс
і засвітились смолоскипно червоні тротуари
і тремтів минулого погасаючий каданс.

Розміреними смілями, координованими досяганнями
йшли натовпи пожарами до знайомої мети
і зупинивсь індивідуум — на розі — прагнучи кохання
і загуркотів камінь і придавив: не ти!

Хто, хто ще закоханий в пожари,
у кого серце стискається, спостерігаючи дим?
Місто тремтить під залізними ударами,
місто окутане покровом густим.

І коли настане ранок, і коли розійдуться хмари,
і коли оживе реально геніяльний труп, —
заворушаться в сяйві сліпучі тротуари
і розпадеться безбільно віковічний струп.

Пароплави й експреси, регульовані волею,
розмережать шляхами чорний спрут-централь,
і заквітнуть будови, винайдені координованою долею,
і закриє філософ книжку і зарішучить: це — спіраль!

Загуділи всі сили і фрагменти
потоком ревучо-злим
і затремтять бетонові постаменти
і стане над містом дим.

ТОВАРИШ СОНЦЕ

Ревфутпоема

ВСТУП

Розгубилися напередодні великих свят
розірвали люди —
і може ніколи ніколи не простять
ображені груди —
стомлені напередодні залізних свят.

І сказали, що ніхто не винний,
і промовили всім душам і всім серцям —
неминучого руху ніхто не спинить
і ніхто не помітить ям —
і ніхто і ніхто і ніхто
не захоче лягать посеред дороги
і кожний жаліє своє пальто
і кожний обмацує свої ноги.

Не збивайтесь зі шляху —
бо не хочеться думать —
бо ми заплутаємось —
не відходьте не розбігайтесь
всі разом —
душі в спільне змагання —
не збивайтесь, не розходьтесь по манівцях,
бо ми заплутаємось і не зійдемось
і загубим зорю.

Зорі владають
засвічені нами —
зорі в димну ніч

підпалену нами —
загине, хто відірветься —
пропаде, хто втеряє ногу —
не пристане, хто загубить пульс.

І скільки вас блідих і ніжних
що довіряють Сатурну —
хто сполучив з душею сатурновий знак —
околені —
розгублені без мети —
відбилися від шляху —
піддалися гіпнозній силі —
стомились, обезумілн без майбутнього.

МАНІФЕСТ

Марш

Розносить буря всесвітній пожар
хитаються будови корчиться світ
там, де пройшли, вже немає хмар
і сходять червоні зорі над сутінками віт.

І блисне сліпуче сонце, і запалають міста і села
і зворухнуться серця одверті у золотому вогні —
приходьте до нас у кого обличчя веселі
хто життя не шкодує в червоній борні.

Темні сили рідіють — заженем їх у нори!
Розіпнемо на стінах, хто коритись не міг!
Хай покриють всю землю червоні прапори —
лише той веселий, хто світ переміг.

I

Схвилювалось синє море до дна
пішов галас по всій землі
хто каже що надходить весна
і зашелестів молодий ліс

схвилювалося море до дна
пішли грюки по всій землі
цього року буде рання весна
і вода затопить ліс

і здригнуться віки до дна
і прорветься огонь з землі
і освітлить нетри весна
і захитає буря ліс

розітнеться підземний грюк
здійметься порох з ним
затріпоче мільйоном рук
загуркоче пеклом рим

розгойдає сліпучий крик
замигоче блідим огнем
побачать що ворог зник
і зажадають стальних поем

але стримать той гук не міг
одноротий шалений вий
і залоскоче над містом сміх
і відгукнеться безжальне — бий.

Загуде із ночі.
Рявкне переляканим вибухом.

Місто витріщить очі,
сколихнеться глибоко.

Обтягується червоним.
„Хай живе революція!"
Тягнеться підбита ворона
по Прорізній улиці.

В перший такт не попали —
загули хто куди
але всі пізнали
„Інтернаціоналу" мотив.

Буржуй на дорозі на біду.
„Смерть контрреволюції!"
З великим червоним бантом сказав:
„Завсігди
ми за революцію".

Буде жалітися хто не повірить —
можна йому показать на плакат.
Хтось буде пити за нову віру,
а хто буде плакать.

Пролетів грузовий з симетрією багнетів
закахикали від бензинодиму.
І підкреслили: з буржуя ми зробимо котлету:
нічого панькатися з ними.

Перетягли через всю вулицю
і задерли голови —
подивись, кажуть, як здорово
і в очі не мулить.

А як буде вночі!
Ге-е! Це тобі не „Salon d'Art",
тут і не пахне пасажем.
Просто тобі снопом як ударить,
ніби між очі кулаком, скажем.

От тобі й мистецтво!
Музу стягли,
крутнули разиків зодва,
божкались: що за рвецтво,
що за хулігани, неуцтво —
і прочі слова.

Аж тут справа не в тому!
Хоч умирай, хлопче —
немає життя конче,
не розсипайся золотом.

Ну й перетягли ж!
От же й постарались!
Віник обмочили в фарбу
пообмотували ліхтарі
і наказали:
„С в я т о".

І було дійсно (свято).
Ну й же ж а-а-а!..

II

Переходили засніженим бруком
у відтінках каламутних хмар.
Небо гнівалось, земля відповідала грюком
і гупав черговий удар.

Червоними язиками розкидалася мрія,
кожний крок відмінювався фільмами мініятюр
Всі поспішають до залізного змія,
всі благословляють вокзальний мур.

Метушилися заклопотані натовпи
в шуканні невідомих доріг
підпирали навхрест телеграфні стовпи
бетонний ріг.

А потім подавали поїзд --
загули паровози —
гамір зливавсь у руйнуючі погрози
і було сухо в роті.

Сіріли фігури в рухаючім барельєфі,
гуділи вигуки і затривожені дзвінки.
Валялась під ногами брошурка Тефі,
два ешельони вже рушили на Київ!

Було небезпечно на бушуючім перроні —
геть хто без діла! —
зливаються сирени в ухаючім стоні,
а по той бік гуркоче автомобіль.

І ще один ранок.
На небі було написано:
„В с т а н ь".
Хтось тикав пальцем на спис
і захопив обранець.

Виліз замурзаний
крутнув рушницею
і попав у пузо.
Масло з паляницею!

„Советская Типография!"
Оперний Театр!
Винесли заколотого графа
і останню звістку з Татр.

Небо душить місто пасмами похмурими,
улиці здригаються захватом випадкових драм,
пробіг гуркітно автомобіль навантажений
літературою
назустріч завойованим дням.

Саме час як виходить газета —
хлопчаки розбігаються з вигуками „Комунар",
починаються перші pas вечірнього менуета,
ворушиться світлотінями мокрий тротуар.

Улиці розбігаються огневими хвилями
в тремтячих іскорках залізного попурі
і здригається небо зачарованими крилами
у такт затурбованій грі.

Стікає вода по трамвайних рельсах,
день зупиняє ходу.
Все перечули, ждуть останньої версії
і розгукнув: іду!

Слава Богу!
(отримав ляпаса) —
загубив останню змогу,
всі очі випас.

Вечірня газета!
Одгукнулось по всіх кутках.
І затріпотіло серце поета,
і просвітлішав жах.

Вечірня газета!
Як там Одеса?
Хочеться дредноутового перуета
після зашторені меси.

Осліпли великі вулиці,
стікає вода при ліхтарях.
Немає місця муці
поки чутно — гряк,
— Гряк!

Дихає ніч знайомим вітром
після соняшного дня.
Всміхнувсь Хрещатик тогорічним привітом
розстебнув пальто і капелюх здійняв.

Завтра день прокинеться і приголубить усе
розхрістане —
усе хлоп'яче і молоде —
омайнрідене, омонтекрістене —
ранком весняним по вулиці йде.

І розкаже зустрічним паннам
про дихання вечірніх рим
здивує вічнознайомими і вічнонежданим,
захвилює в арпеджах гри.

III

Сміливим рухом
видряпались по бруку
і потухли,
і повисли руки.

Відпочивають на рівному місці.
Усе висить на своїх гвіздках —
на небі місяць,
електрика в ліхтарях.

Ждуть з-за рогу залізних коней —
іскор від камня.
Може ще блисне багрово-червоне,
в очах неминучим стане
і переконає неймовірних
поки ніч потухне
про субстанціональність металю і гамірний
рух.

Випливали сизі дими з-за міста
вквітчались оранжевими стьожками
переливались вилиском намиста
і мінялись казками.

На небі ювілей Тараса Шевченка
на сході висовують сліпучий плакат
і шумлять людські віти —
— енко
— енко
— енко
і крутивсь скажено й безтолково світовий
циферблат.

Уже зійшло.
Уже день.
Брязнуло перше без слів
а потім —
дззе-нь!

На пляцу трибуна.
Всі, всі до центру!
Зараз повезуть труни
на цвинтар.

Глянь, хто може!
Хто не міг — сховався.
„Боже, боже“
з льоху озвавсь.

Червоне!
Червоне!
Червоне!
Сонцеві перше слово!
Голова у мідь дзвоне!
Не треба розмов!

І заговорив тов. Сонце:
„Сніг уже розтає.
Треба тачок конче“.
І хтось відгукнув:
„Є“.

День був дуже пекучий.
Ждали вечора.
Піт котився з натовпеної бучі,
закликали фельдшера
і просили води.

Руділи й мерхнули високі плечі
і благали:
прийди!
І прийшов вечір.

Зостався сам на пляцу
Біля Міської Думи.
І шептав без плачу
в задумі:

Це ж тимчасово!
А далі? —
Візьме останній слово —
ну і що ж?
— Ціяністий калі.
?
Зле.
Зовсім спокійно!
? Залишиться довічно мале
? Ритмічно і мелодійно?
Фі.
Це ж тільки епоха!
Тема: Міт і
блоха.

Залишивсь один на трибуні
місяць був високо над будинками
вже позлітали на небо дурні
спостерігав навшпиньках
алеж була ніч
уже полягали спать
ворушиться слизький брук

відпочивають на рівному місці
усе висить на своїх гвіздках —
на небі місяць
електрика в ліхтарях.

IV

Виводили армію з міста
щодня зникали непомітно
спустіли вулиці
— на фронт!

Без вигуків і без парадів
ніби буденно
(невже кінець?)
лязгали грузовики
тріскали машин
шини
тротуари натовпом
праворуч
(ліворуч)
плакати на вітринах
(гідра контрреволюції)
магазини взяті на учот
бігали собаки
крутили хвостами біля кафе
гнались за двоповерховими автомобілями
а я
на розі Фундукліївської й Володимирської
розставив свій мольберт.

Виринув один з паштетної
і кинув:
— прозаїк.
І другий:
— зрадник.
Торкнув мимохідь
здійняв капелюха
і сказав:
— Романтик.
Сіпнула за рукав:
— Милий.
Вийшов з воріт редакції,
(портфелем)
застібуючи пальто
презирнув:
— ліберал.

І гукав газетяр
обірваним чоботом:
— Розумієте
— Розчинили фронт
— Розірвали
— Розігнали розумієте військо
— За Київ
— Привезли свіжої літератури.

От це гаразд!

Розділились між двох ідей,
переплутались в традиціях.
Один кричав: я геній
і робив геніяльну репетицію.

— Згадував Японське Море,
— Тигрову Батарею,
— Озеро Жовтих Лілій
— І Чін-да-лаз.

Сховавсь під ворота
повертаючись з „Молодого Театру"
як би спастись від кулі —
— це не я
я затримався з Лесем Курбасом,
потім нас догнав Марко
і стукали кулаками,
дивились афішу
М а н і ф е с т а ц і я
а покищо:
як би дістатися додому
(Гоголівська вул.).

Не буду обертатися з „вибачте" —
застерігав лівий поет.
Ви мене прочитать доклад покличте:
марка „Багнет".

Завше можна знайти в Клюбі
дивіться — плакатить афіша
у мене чоботи грубі
і є воші в чубі.

Час злішай —
час не жде —
попадай у ногу
завтрашній день —
не зважай на осторогу —

небо шматтям завішай
землю гуком утопимо —
дзз-е-ень —
час злішай —
викрив брови строго —
час не жде —
попадай в ногу —
день —
дзень!

Як би до моря?
Зібрать думки
докупи.
Нерви хорі
голос хрипкий
очима лупаю.

Роздягнусь біля Хмельницького,
покажу всім
що в мене красиве тіло
небо надушило низько
ззім
два оселедці сміливо.

Продиралось фіолєтове сонце між ногами
плутались проміні,
верещав мотоцикл — не стежив.

Розкидавсь теплими струйками вітер
(весна)
поскидали зайве
сукні просвічують
прогулятись вийшов.

Ах, каварні зачинені
сьогодні громадське свято
але зате увечері концерт Собінова
оратор Затонський.

Потухали шибки на четвертому поверсі
сірішав брук —
оранжевими плямами повисли ліхтарі.

V

Стояв — надвечір було —
водив пальцем по небі
поет.

Газета в одній руці.
Шептав:
„Десь далеко димарі ескадр".

Пригулився до кіоска
натовп дивився,
шептав:
„Десь далеко димарі ескадр
з пасмами диму".

Хотілось пожежі страшною загравою,
надходила спокійна ніч.
„Десь далеко димарі ескадр
з пасмами диму —
плавають на Чорному Морі".

Водив пальцем по небі поет,
шептав:

„Забризкать водою блиски
огневої ватри,
знищить,
розбить".

Насувалась ніч.

„Море з землі посувається до берегів".

Водив пальцем по небі поет,
шептав:
„Десь далеко димарі ескадр".

Зігнутий оповідає сучасну історію
на розі двох пустельних улиць ліхтар.
Світиться Хрест на покинутім соборі,
благає знищенно: прийди, вдарь.

Зникли зорі на помутнілім небі,
прищулився бог в жаданні людських містер.
Але озвалась улиця категоричним „не треба"
і бог схилився на тумбу і вмер.

Плакав вітер дориваючись з поля:
мені Бога жаль!
Розігнав тіні самотній постріл з пістоля
і нагадав про камінь і сталь.

Розсміялись силуети на темних когях,
хтось запізнілий подумав, що міраж.
Здавалось, що перед ранком ще в мідь задзвонять,
але всі мрії розігнав центральний гараж.

Вискочили,
загули світанком,

зашипіли крізь сизий дим.
Зникли силуети, тіні, фіранки, —
прокидається місто, повне залізних рим!

Кричали вголос —
камінь —
бетон —
залізо —
— всесвіт
всесвіт
сталева людина
огненним серцем
єдиний владар
плянети пан
блискавками руці
дротом меридіянним
броневому автомобілі
— ворога!
— ворога!
кам'яниці
залізо
чорному димі
відблисками вибуху
тріскають дзвенять
ланцюги
падають
стовпи
гнуться залізні
— і станув зачарований на сході
— будинок на червоному фоні
— окреслений виразно й гордо
перший будинок нового світу.

ВЕСНА

Принесуть весняні привіти
з далеких сел.
Розкажуть, як шумлять віти
весело, —
нам — залізним —
в куряву весняних улиць.

В пущу залізли —
сонце перед натовпом око щулить —
перебралися за чорну завісу,
захопили незалюднений світ —
принесіть же нам гілочок із лісу,
передайте від степу привіт!

Блиснуло сонце в куряву осліплих хат,
зустрінулось з загравами міських пожеж
на вулицях незрівняне свято,
на вулицях безмежний кортеж.

З плакатами і хустками!
Всі барви сьогодні в огні!
Цілий світ сьогодні з нами!
Сьогодні все нечервоне в труні!

Вискочимо прудкими автомобілями!
Станемо по тротуарах вряд!
Забудемо, скільки терпіли ми!
Глянемо, як прапори горять!

Співом хитнеться місто —
відгуком мідяних труб.

І розсипле небо намисто,
і свій скарб загубить —

сьогодні немає сліз —
нічого сонцеві сушить —
сьогодні свято скрізь
і усміх землю здушив.

І відчує повітря галас
і брук — ходу впевнених ніг.
Здивується: що за пригода сталась?
Ще так недавно був сніг!

Вийдемо в святкових строях!
Сьогодні свято борні!
Сьогодні наша пісня — зброя!
Цілий світ сьогодні в огні!

Ставили стовпи на майданах,
простягали через улиці арки,
ліпили, обвішували бездоганно,
садовили оркестри в парку, —
розмальовували великі автомобілі,
підмітали брук задрипаний,
понасаджували зайчиків на стіни білі,
щоб можна було за мотузочок сіпать.
Щоб не оглядались на далеке поле
в фільмах упертої перспективи, —
не витикайсь, бо сонце заколе,
бо тебе вб'ють сьогоднішні мотиви,
ляж і склади непотрібні руки,
поховають проклятого за свої провини —

бо ти не вартий весняного згуку,
бо сонце сказало, щоб ти загинув.
Щоб відкрили обличчя вітрові назустріч —
з-під поли вийняли амулєт дивний —
щоб увесь світ очі зачудовано вирячив —
1919 картини, —
вийди — веселий — в святковому строї —
кашляни й харкни сміливо, впевнено —
загуділо в парку мідяною грою,
місто ворушиться, — перетасоване й розвернене.

Для нас стовпи оздоблені на майданах —
нашу радість почіпляли на арках,
обліплювали й мазали бездоганно —
сміх і музика в парку, —

похитують боками автомобілі
натовпи повзають засіпані,
повітрям всі плями оп'яніли
і блиски розсипані.

Будемо вартими дев'ятнадцятого
і ще кількох
купки віків роздряпаних
і забутий льох, —
будемо вірити дев'ятнадцятому —
ми пульси в віках, —
мука і щастя — це тому,
хто переборе жах, —
і переповниться дев'ятнадцятим,
і виблисне, і потухне,
і буде весело спаться тим,
хто переможе дух.

Не завше свято —
свято один лише день.
Не завше вулиця — є й кімната —
рямці обмежених жмень.

І не раз прорвуться бурі
на порожній майдан —
ще не раз мана одурить
з безліччю ран, —

нічого — приходь — приходь вільно —
ми давно ждем —
виставим груди спільно
щоб опалить огнем,

щоб опромінить посіяні зерна —
злікувати хмурість бров, —
підтримати останню ноту Чічеріна
і зникнуть знов.

Ще не всі однакові
перед відновленням —
нецікаво заплакані,
затурбовані виконанням —

ще не в усіх наперед очі
і на устах прийдешнє —
один ще ласий до борщу —
другий агітує за яєшню.

Ні, ще не всі ми варті
і не всі розплутані —
перетинені й безкрилаті,
робітники й трутні —

але всі ми зубаті
і сверблять долоні —
і оглядаємось — і страти —
і без супоні, —

але всі ми потрібні
для днів і крови
забрудли задрипані
перед чередою коров

не ми втворимо ясність
і прийдешність нового слова —
ми підбиті й зламані
зойкаєм під галас промов —

але в очах немає сліз,
і ми безхвості — веселі,
метрономники по льохах розлізлись
а до нас надходять з сел, —

могила наші горби виправить —
ми сьогодні для завтрього —
нас буря ще не раз викривить
і не для нас лагідна ватра.

Так минуло й запалюєш нове
смолоскип готовий —
прийдешнє от-от спливе
і нерв пульс зловить —

і захопить легенди порох
переплутає нереальне.

Ми ще не виліземо скоро
бензинного астральне.

Не ми пророки й творці
хоч маєм сталеві крила —
і не вилізуть сучасні мерці
з околених могил.

Веснить підтяте свято
відблисками штучних зор —
хорі хоробрі звірята
пуп'янками здорових спор.

Разом ввійдем в мету
схиливши в пошані голову
мрію втіливши золоту
в огнисту неслухняну мову.

На майданах зустрінем сонце
курносою й радісною посмішкою
заструнять клярнети dolce
оксамитовою стрічкою —

прискочуть спутані коні
зацьковані наївними собаками —
придавлять люди долоні
і зникнуть багрові знаки.

На Хрещатику флямінго рожеві
і ще веселе плакатах —
плакали, плакали тіні — „де ви?“ —
в кімнатах — в сірих кімнатах.

Але в місті не вистарчило вуглю,
гомін і ремство на базарі, —
довелось викулити не одну кулю
вздовж по тротуару.

На майданах надхненні гіпси,
і на кожному розі бутони
уява заквітчує еліпси
і оязичує уявні дзвони —

сіпайте, сіпайте за верьовку
тягніть осмолені канати
назустріч нічному вовкові
викиньте багрові набати —

поцілуйте губами невмілими
весну і вітер з-за каменю
об упругий стовп автомобілями
зваліть купу зламаного —

нагородіть такого страшного
і потім при нічному світлі
зобачимо труп зваленого бога,
що в нього кістки зотлілі.

Сонце нечутними набоями
стискує — ранить —
пестить ніжними болями
кольорові майдани —

іскрить на зеленому листі
в грудях мілійонами гуків

і капають блиски огнисті
і простягають руки.

Аеропляни над містом в небі
розкидають палкі відозви —
останній крок ступити треба —
каплю найгустішої крови —

і завоюєм шовкові ниви,
стіни світового міста —
тріпочуть на вітрі гриви,
гуляє весняний гість.

Прискало небо брилянтовими зорями
шляхами незчислимими мілійонів віків —
за безфарбними скляними шторами,
над місцевістю, де стоїть Київ.

Стежить за світами телєскопною уявою,
обганяє Дніпром обгорожений скарб.
Рухають дивізії войовничою лавою,
і стояло місто, й ворушилось, ніби краб.

Розмикали мости і похапливо розводили,
розсікав холодну хвилю таємничий пароход.
Розвернулися, заметушилися базарні кодла
і всміхається з неба містичний рот.

Стьожками сатурнились з надмірного глибу
міські вулиці, чорніли порожні площі
і наглядів з неба бог смачну і хитру рибу,
і свиснув стрілою серед тихої ночі.

Прокинулись центри, замигтіло на майданах,
смолоскипи задимили моторошний фон,
і припав астролог до математичного пана
і закрутив на дві години шиплячий грамофон.

Розгойдалося дихання застиглої атмосфери,
повітря просік несподіваний вибух гармат, —
затремтіли, задзвеніли високі скляні сфери,
і розбудив брат брата, і забив брата брат.

Так йому й треба — блиснуло на сході сонце.
І зацвіли міста і села серед застиглих руїн,
і миготіли зорі — небо бажало прискатись конче
огнем брилянтовим одвічних змін.

Виплив титан з моря,
виткнув велетенську спину, —
заколихалась хвиля —
прапорами обвішав мапу
землетрусом скинув суходоли,
знизав плечима Урал —
розкочується здвигами міцними
і змішав простір шквал.

Вискочила спінена буря,
розтали сніги на спинах —
розлилося весняне море
по селах і по містах.

Викиньте вуха на тротуари,
згодьтесь умерти в юрбі —
ще не одну зродить хмару
рішучий і останній бій.

Як гарно, як гарно під хмарами
метнуться метушливі пасма —
не зустрінеш людей парами
і вулиці здушить спазма, —

поете, зуби зціпи,
кресало обіскри підковою —
огневу вогкість пий
і не виказуй тремтіння нікому —

душу свою з'єднай
закликом весняного бою,
не попадеш у рай
і зміцниш силу гною —

хай живе цілющий гній,
що родить довічне в віках
на зустріч бадьорій весні
у блідих з крапками квітках —

не сплете доля вінок,
руйнуючи чорний мур —
ще один сталевий крок
і ти далеко від бур.

Загуркотіло на обрії —
прислухайтесь!
Не раз грім грякав —
трусилась земля —
гупали й зідхали набої —
стоголосо відповідав ліс —
крекгали відгуки

а вночі спалахувало небо —
мигтіло,
горіло за чорними нетрами.

Покотились паровози,
заторохтіли між степів,
загули тривожно.

Вся земля — тремтячий млин —
метушаться мірошники,
набігають нові й нові —
з мішками,
возами немазаними,
автомобілями-броневиками,
легкокотними вагончиками, —
посувались залізні валки
з людьми в шкіряних куртках,
блискучою зброєю,
огнем з-під брів.

Плятформи смертоносними дулами
по веселій колії —
вже минули семафор
загинають за ліс —
обережно, обережно
(більшовики-комуністи)
через сонцеве вікно.
Прирости до трьохдюймовки,
може хтось засів у лісі
і зіпсує машину.
Випливає повновидий місяць —
затемніє ліс —

засріблить залізниця —
бронпотяг силуетно окреслить —
хай живе криця!

Глибоко западають вибухи —
важких гармат не забуть.
Відпадають колишні примхи
коли глянеш на дальшу путь.

Будуть ззаду пожарні фони
і куряви степових шляхів,
зникатиме мережка зони
під оркестру фабричних гудків.

Буде ззаду зірваний міст
І хрести забутих могил —
руїни попалених гнізд
і золото згорілих хвиль.

Глибоко западають лоскоти
кулеметів наївний спів —
все минуле заснуло покотом
і розтанув колишній гнів.

Глибоко западають вибухи —
важких гармат не забуть.
І зворухнеться у серці глибоко
сонцевесняна путь.

ПОЕМА ПОВСТАННЯ СПЕЦІЯЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Всім великим минулого —
всіх країн і народів —
вони горіли вогнем повстання
з блискучим поглядом в прийдешнє.

Всім великим товаришам
хто палав на хресті творчости
простягаю братню руку
бо я
сам.

В моїм погляді ваші огні
в моїх силах сила століть —
я перегорів за вас всіх
я перестраждав за сучасність.

Запал мій молодий —
я веселий в своїй уготованості —
я веселий іду на кривавий жертвенник —
я загартований для майбутнього.

Сьогодні
кидаю
іскру повстання —
всім — всім — всім!
Поети, на нас дивиться всесвіт!
Забудьте про минуле
і свої грішки —
фрази не врятують від забуття.

Завтра
встаньте в 6 год. ранку —
з вечора не спіть до 6-ти годин.
Не для вас комфорт й ідилії —
кохання й женщини
не для вас.
Для вас горіння й майбутнє —
приготуйтесь!

Сьогодні
кидаю
іскру повстання —
всім — всім — всім!

чекайте на хвилю вночі! —
вона прийде й стягне з ліжка —
через стіни
і ніч
з'єднає душу космоса
з душею поета —
приходьте до мене —
я
вас
жду!

Сьогодні
кидаю
іскру повстання —
всім! всім! всім!

Під огонь в сурмах —
сурмах борців!

Не попадає в ногу —
гине
залишається одуреним ідіотом
захоплений мініятюрною мрійкою —
смерть йому!

Сьогодні
кидаю
іскру повстання —
всім!

Але
не всі насміляться —
цуцики
сучасного
плутатимуться
між ніг.
Зневага пігмеям!
Кинемо їм
веселу зневагу —
вони вмруть!

Друзі мої —
збирайтесь до лав!
Сурма
сурмить
похід!
Відчинемо похід
прекрасної мети —
діти сучасного в майбутнє!
Шлях
міцний

огнем
і кров'ю —
не набирайте в дорогу!
Не беріть запасу й харчів —
збирайтесь до лав —
сурма сурмить похід!

Сьогодні
кидаю
іскру повстання —
всім! всім! всім!

Воля моя вже струїть в дроті —
бездари й талантики тягнуться за нами —
але ми!
берем!
сильних!
Слава тобі,
моя компаніє —
захват космічного в віках!
Сильними ногами
роздавим
безсиле й хоре —
чугун і радіо в наших мізках!
Стіну·
пробиваєм
ми —
перед очима долина майбутнього!
Кістки і гній за нашими спинами —
до нас, юнаки завтрього!
Вібруючий дріт
прекрасним тілом

серце моє сполучає для всіх.
І мій апарат
лютує:
Всім!
Всім!
Всім!

Палає обрій за спиною
зникли піліґріми з ціпками
згоріли стежки до храмів краси.

А ми вийшли
з огню
і за нас
майбутнє.

Мрія кривава
прагнута в віках —
обійшли нас ручаї крови!

Смердить повітря
м'ясо вібрує в корчах —
ми
сучасні
стискуєм руки —
спомин титанів в наших серцях!

Обрій палає!
Жар б'є!

Закуті в броню сьогоднього —
ми поети завтрього!

Палає обрій
тремтять тіні від нас!

Від огню в нервах
світиться земля!

Все впало —
ми самі —
всі гуки й тремтіння
на землі й під землею
вдарьте на нас!
мілійонами!
ляскаючих!
лун!

Сурми й звірячий рев —
сколихніть серце зовнішнього
щоб втамувать душу поета!

За спиною
палає!
О
який рідний
холод прийдешнього
перед нас!

Дякую моя мати —
ти знала що породиш мене.
Дякую вам мої предки —
аж до звірів —
ви без імен.
Дякую минувшині —
я від неї.

Дякую темряві минулого —
віки досьогодні —
ви в мені для прийдешнього.
Ви в мені всі
мілійонами атомів і ниток —
мільярдне павутиння
в огні рубінах і сріблі —
ви в мені всі для завтрього.
Дякую тобі — сьогодне —
за сонце й хвилину —
за соки —
женщини —
для майбутнього —
дякую.

Я щедрий і безсоромний.
Я сижу з вами за одним столиком
і б'ю вас по фізіономії —
а ви всміхаєтесь.

Вам трохи ніяково —
але ви мовчите.
Так собі сидимо.
А потім —
спорожнений —
повертаюсь додому.
Повітря тепле на вулицях
і гомін на тротуарах
і вітрини світяться,
цокання на бруку.
Слава тобі міська вулице —
сьогодні я співаю тобі хвалу!

Набираюсь сили
за ніч
для завтрішнього дня.
Ночі мої електричні —
хожу в кімнаті
плюю
в кутки.
Слава тобі безсонна ночe!
Завтра вранці
прийдуть з віником
виметуть плювки.
Всю роботу після мене
обточить вихований ремісник.
Я кидаю палаючі головешки
просто перед собою —
я плюю словами пророка.
Собаки тікають од мене
а я кричу: улюлю.
Я ні-над чим не задумуюсь
і повторюю чужі слова
і кажу що це мої,
що це з душі.

Вони звичайні й потрібні —
я всіх люблю.
Я засвітив електрику, ніччю —
це для вас.
Я революціонер —
я гасло сучасности —
центральна фігура доби.
Я викликаю супротивний рух,
за мною всі стежать

і координують свою активність —
і мушу давати ляпаси —
я активний.
Я творю явище
й переплутую почуття.
Коли я проходжу —
все хвилюється довкола мене.
Я існую.
Хай живе нове й сильне!
Хай живе похід у майбутнє!

Приваблює бойовий заклик
і сурми новітніх борців.
Смерть тим!
хто не чує!
сурм!

Поети —
зводьте —
повстання стяг!

Творці —
не оглядайтесь назад!

Підпаліть —
серце —
вогнем вічности —
щоб збагнуть глибину сучасного!

Поети —
годі дивитись на себе —
дивіться на свою тінь у горах!

Ми взяли патент від історії
на залізо —
бетон —
сталь —
бензин.
Нашою силою світить електрика на вулицях —
в повітрі вібрації радіо-хвиль.
Нашими мозками гуде рух.
До нас —
звернені —
палаючі обличчя.
Наші помилки прекрасні
і прекрасний кожний наш рух.

Ім'я наше — безліч!
Сурми!
Наші!
В віках!

Ноче —
ти гудеш для мене
мілійонами звуків у стінах!
Всі поети сплять.
Спіть спокійно
поети
під ковдрами —
один не спить серед вас!
Він тримає мандат на завтра,
бо тримає цього дня нерв.
Він встає —
махає руками біля входу —
він коло самої дірки.

Я галасую серед ночі —
спіть спокійно
поети
під ковдрами!
Спіть спокійно — бо я перестав спать —
я —
наївний і великий —
мене простить майбутнє.

І коли завтра
не вибачать вам —
я беру на себе ваші борги —
мені вибачать.

Ліжко ждє,
але сон не вабить мене —
спіть спокійно
поети під ковдрами!

А коли стрінемось завтра —
я висплюсь в розмові з вами.

В мене було багато роботи
за вас всіх —
але пульс у мене здоровий
і крові сила в тілі моїм.

Голова мені не болить
і взагалі не люблю хворіть.

Я призначений на своє місце
і виконую обов'язок.

Спіть
спокійно
поети
під ковдрами —
я зробив за вас всіх!

Ви сіпаєтесь і слабуєте на серце —
тліє все ваше добро!
Спочивайте поети в кімнатах своїх!

Я закоханий в себе —
бо люблю сучасність.

Чуєте
сурми
вночі?
Це
перед ранком!
Суходолами
голас людський —
кабелями й радіо.

Вставайте!
Поети!
Нетр!

Ви —
хто вперше
вмочив перо в атрамент —
вам мій клич!

Сьогодні
затулено дірку —

ще вам
вільний шлях в майбутнє!

Сьогодні
кинуто
іскру повстання
всім! всім! всім!

Скрегочуть і
стукають
апарати —
всім!
всім!
всім!

Я пройшов
багато світу
і бачив всякого люду —
я
пробив стіну!

І я!
Заткнув!
Дірку!

Я повторив старе
і знищив
ударом!

Я
пробив
душу спогаду
про всіх надхненних і пророків
розіп'ятих на хрестах!

Вставайте!
поети!
нетр!

Зводьте!
повстання!
стяг!

Жертва вечірня —
на світанку —
пролилась.

В рупор стоголосий
втілимо спільну мрію,
з міста — у степ, на покоси
кинемо весняний бій, —
щоб запахло в лісах горілим
опітьмив обрій дим
місяць лінії осріблить
подихом неземним.

Як нудно в святому небі —
порожнє й зимне в віках,
і скляний, оголений степ
у таких же, божих руках, —
як нудно у господа бога,
що єднає і розвій, і міф
в час, коли стали в-порога
сталевий — і в хутрі скіф.

I

Співом, засліплим оком,
сміливим виломом губ
здіймавсь із печери скоком
неприкаяний дуб, —
розмахував вітри шелестом
розкривав чорне дно,
простягався далеким берестом
через сонцеве вікно.

Лягає між зору порохом
світанок нових огнів,

зігнулася хмарка строго
вилиском недогнівених днів, —
сіпнулися нитки дзвонами,
побутом пільних пісень
покотилася мука стогоном —
невиплаканий день.

І стояв посередині колос
несподіваним вигуком труб,
благав ніжного голосу
і шепоту листних губ, —
далекого обрію смужкою
розростався незнаний дим,
і зідхає вітер, і тужить,
дориваючись разом з ним.

Обезмріяно степ розкинув
навкруги безголосих мов
і показує сонцеві спину,
щоб заснути на зиму знов, —
щоб розпариться вогким духом,
зберігаючи зміст зерна —
коливається непомітним рухом,
легким життям без сна.

Переглянеться нам ненароком
очними блисками губ,
розкидає розтіпаним оком
недопалений дуб, —
гнівить сміливим шелестом
через нетри вікно —
як шовково і м'яко стелиш ти,
не ховаючи темне дно.

Розійшлися шляхи в степах —
привітання простору шовковому —
ходить в чоботях по залізних містах
переливається золотими мовами, —
прокинулись пелюстки в гаю
крапельками повними і росними —
я сто літ на горбі стою
і змагаюсь з далекими соснами.

Понесуть на базар мій крам
жовтою і зеленою дорогою
до залізних і димних брам,
і заплутаюсь, і зачовгаю, —
розбужу мешканців плачем,
зворушу возом сіна,
діткнуся спини хуткоплижним м'ячем,
і зненавидять камінні стіни.

II

За ровом простягавсь зеленим
на обрії вівцями повітряними,
з'єднували небо незримі вени —
блакитні й білі плями палітри,
шпурляло вітру наївним голосом
безтолковим і немудрим,
похитувалось життя байдужим колосом,
прозорим закутувалось хутром.

І набіжить, і наскочить нежданно,
задзижчить бажаною прохолодою —
захрустить сухим, заскрипить слухняно,

принишкне шепотом на болоті, —
зірвалась буря в степу розбещено,
зачорніла загадковою хмарою,
заб'є краплями, засіче, заплеще,
і притаїться, й чекає відповідного удару.

Викупалось, заблисло, засліпло очі,
затремтіло крапками на пелюстках,
замахало вітряками, тишиться неохоче,
і полетіли вогневі птахи, —
замигтіли в блакиті голубині крила,
тонуть срібляні плями,
і надавила на груди чергова хвиля
степовими, блакитними, золотими днями.

Синіми нитками прозорому роті
завісило молоком тумані,
вібрує хуткоплинний спів у дроті,
по далеких балках заблищали бані, —
річка неслухняно й несміливо
прокладає маленьку волю —
відбиваючи хвилинні стріли,
морщиться від легенького болю.

III

І пройшла чутка незрозуміла й чудна,
і схвилювала степи й ниви,
і була ніби буря надхненна й голосна,
запахло громом без зливи, —
понесло по степах друкарською фарбою,
прокинувся в жилах Гонта,

а ну, лишень, показуй свій скарб! —
Повтікали салдати з фронту.

Спалахнули панські економії,
загомоніло по дворах і вулицях,
заревли корови на чужій соломі,
і хутір ніяк не притулиться, —
заплутали, заморочили універсалами,
і жовтими, і блакитними —
але продиралися — „скільки не писали ми“ —
з міста думки новітні.

І казали, що поріжуть степи,
обмотають тремтячим дротом,
і скрізь димарі, бетонні стовпи,
а вгорі — літуни-пілоти, —
і звідкіля воно отаке,
ледве-ледве дядько очуняв —
Більшовик — це ще ніби своє,
а то кумедне якесь — Комунія.

IV

Манівцями, ночами місячними,
ліс окреслений на снігу,
перехрещений слідами заячими,
степ відтятий в бліду дугу, —
тоді продирали невеличкими бандами.
відкручувались сталеві гайки,
зупинялись таємничими нарадами
і збирали докупи думки.

Отаман шепотів у тузі:
„Нас залишилось десятка два",
і виправдувавсь другий,
що немає ніякого дива —
більшовики налетіли з сусідньої станції,
але тут збоку село —
і поки дійшли, було вже вранці,
і сліди знову замело.

Лютує хуга невпинно,
рве й розкидає по шляху,
добре, що попалась дрезина,
а коли треба, переночуєм в льоху, —
годі сподіватися валки,
потяги не ходять уже два дні,
тінь простяглась до глибокої балки
і ночі такі непривітні й хмурні.

Блукали по лісах стежками вовчими,
лаялись і крутили цигарки,
встромляли в далечінь насуплені очі,
і обережно озирались на боки, —
одірвалась, відбилася розбишацька купка,
продирається здаля від широких шляхів,
і тримається в голові лиха думка цупко,
і душа бентежна шукає гріхів.

Десь хвилюється рухливий Київ,
злітаються ворони й грачі,
залізниця по степах гуркотить і ниє
хвилею холодною вночі, —

і настрінули, й захопили на світанні,
і прийняли остаточний бій...
Поляг у бою отаман
і вся ватага пішла на гній.

І скрізь по ярах і селах
пройшов гайдамацький бурун,
і світився по ночах священний келех
над камінем майбутніх комун, —
запирають міцно ворота,
трусяться й не сплять на хуторах, —
хазяйство, помирать не охота,
та ще й невідомість і жах!

Фронт одійшов, вибухи уже не близько,
не вдержалися вороги,
посунулося вглиб радянське військо,
червоні прапори навкруги, —
привезли книжок і нові закони,
заходжувалися наставляти лад —
хрипіли під вершниками коні
біля куркулівських хат.

V

Плазували, розлягалися густо
над степами важкі тумани,
прямує до волости дідусь —
на збори: — „Товариші селяни, —
поміщиків повиганяли знову,
шляху немає назад,
ми здобули перемогу кров'ю —
хай живе влада Рад!“

Признається один, що він зроду наш,
і б'є по чумарці в груди,
і читають баби „очченаш“ —
і слухають, і гомонять люди, —
почувається, що поділить швидко
біжучий момент,
вже міцнішає — всякому видно —
пролетарський лемент.

Ходить з червоним на рукавах,
працює радянська міліція,
знявся гомін за ворітьми й по дворах,
собака виткнуться за ворота боїться,—
якісь постріли з рушниць вночі,
порозносили добро із палацу,
а по ровах ховаються паничі,
степом луна обізвалась.

А з лісу долітають вигуки,
паровози чадять небо,
куркулі простягають руки,
а кругом: так їм і треба, —
замітає, курить зима,
що то буде весною?
Землі ж, землі нема,
ремствує надією голосною.

Задзвонили тривожно серед тижня,
але бог мабуть втік із церкви,
дріпонув куркулям навдивовижу
і не відповідав на блюзнірське „стерво“, —
не гримав справедливими стрілами,
не посилав відповідної кари,

теліпались дзвони в руках умілих
і посувались байдужо хмари.

Меле вітряк на толоці,
дивиться мірошник — гуркотить! —
он іще йдуть хлопці,
весело буде жить, —
стягують військо до повітового міста,
аґітатори скликають збори,
люди не знають — журитись чи радіти —
а багатіям буде горе.

Котяться валки, луна ходить лісом,
вже надходять нові відомості —
насуває хмара, повна крови й сліз,
нахваляється дикунською помстою, —
заметушилось і затривожилось навкруги, —
білі вже за третьою станцією,
і здавалися такими страшними вороги,
і розітнувсь перший вибух вранці.

Загупало, затакало біля Ромодану,
затихало лише пізно ввечері,
кулемети похапливо і старанно
виводили благаючі речі, —
знову вирішалась доля
і мовчали сніги на нивах,
повівало горілим з поля
і день усміхався криво.

VI

Стежить куркуль поза лісом стежкою,
рипає вночі дверима,

ходить поза клунею обережно,
прислухається, чи ще не грима, —
казали, що насуває велика армія,
блукають ватагами більшовики перед кінцем,
уже тричі він брехав: з вами я! —
і груди виповнювались плачем.

Ще в'їхало двоє вершників,
загавкали собаки, зупинились біля комори,
не вірять, що забрано овес — брешете ви!
і нахвалялись, і показували, що буде горе,—
розмахували наганами й рушницями,
прив'язали коней, повходили в хату —
вони довезуть ще мішок пшениці,
а тепер їм треба поспішати.

Куріло на обрії білими пасмами,
проходив здаля потяг,
свистів вітер незрозумілими гаслами
на степу стовповим дротом, —
стояв куркуль і дивився на степ за клунею,
вдивлявся в даль, де куріла станція,
стовбичив самотньо, покинутий, безпритульний,
і нагадував степового засланця.

Забрали поле й поділили зборами,
залишилася хата й новий закон про землю —
цілу ніч вздрівалося потворами,
довго думав і дивився у стелю, —
сини повтікали з білогвардійцями —
що з того, що в садку закопане золото —
не може він зникнути, і нікуди йому діться —
і розгордіяш кругом, і метушилось навколо.

Сумно, тихо і страшно вночі,
стукне вітер віконницею,
і здригнеться куркуль на печі,
і в ухах задзвонить, —
визирне й скам'яніє слухом,
сподіваючись на вірних собак —
цілу ніч зідхає й чухається,
доки ранок не кине знак.

І дочекавсь сподіваного гуку,
пролунав степом лоскіт гармат,
і одмерзало серце, і проганяв розпуку,
і нахвалявся, і веселішав, як брат, —
німці, гайдамаки і багато війська,
спалахувало й горіло ночами
вже вирушила резерва міська —
кажуть, що не вдержаться нами.

І прийшов день — було надвечір —
заголосили паровози, загуркотіли,
один за одним у розпачу втечі,
степом один за одним бігли,—
весело як, потяги навздогін,
зникали за лісом у білому димі,
і полягали спать, і чекають змін,
і заснув степ з ними.

VII

Перевозили важкі гармати
невиданою валкою між нив,
повисипав народ із хат,

дивиться на чудернацьке диво, —
все чужі й чужі по шляху,
і скільки збруї та коней,
через усе село, степом, в льоху —
пищики, барабани, дзвони.

Лицарі далеких земель,
силою гріховної волі —
діти ланів і скель,
замурзані, суворі, кволі, —
самокатчики, кіннота й інші,
насупленими мовчазними лавами —
гуркотіли й бряжчали серед тиші,
похвалялись таємничим „слава".

Розпрягали на майданах коней,
гомоніли незрозумілою мовою —
сонце западало, однакове червоне,
і в повітрі ніби пахло кров'ю —
розташувались табором біля волости,
напували й розкидали сіно,
вечір підсмикувався від млости,
і пахло на вулиці бензином.

Замовкло у вечірнім селі,
заржали чужі коні в клунях,
місяць здивовано приліг,
дим між садками суне, —
порозходились по присмирілих хатах,
пороздягались і просили вечері,
цілу ніч над селом розстилався жах,
лише ранок затривоженість стер.

Вранці бігали зацікавлені діти —
з гори спускаються все нові й нові,
ще довго буде по шляху куріти —
порвали міст на 130-ій верстві,
обходом переходять коло повітового міста,
поволі котяться по курній стовповій,
увечері порозпрягають і сядуть їсти,
а передні десь уже провадять бій.

Може, три дні повзли німці по селах,
обганяли вершники, авто,
чудернацькі люльки, сердиті й невеселі,
і може з них не радий ніхто, —
але зникли, пройшли, нарешті,
розклеїли жовто-блакитний універсал,
просіяли обіцянки через решето, —
подивимось, що буде далі!

Звикається — закони, влада,
але шкода вибореного в крові,
незрозуміла й жорстока зрада,
і до стіни знову привів, —
сидять біля волости діди, —
смокчуть люльки, водять по землі ціпками,
дивляться по шляху на глибокі сліди
замисленими обдуреними свідками.

VIII

Плакав степ сліпими слізьми,
сивого батька згадував
простягав руки і благав: візьми!

і застилала очі зрада, —
тумани скіпались дрібним дощем,
підгиналась земля від холоду,
і згадував степ з плачем
який він був за-молоду.

Проглядав степ свіжу газету,
нюхав фарбу далекого міста,
кидав оком на повалене дощенту
і ляпав руками — дивись-ти! —
заярними леґендами розвертав душу
і перегортав „історію“ Грушевського,
і гримав якийсь голос — „не руш“ —
і налякував випученістю очей.

Запрягали й пересувалися підводами,
зганяли докупи села —
гикали, глумились над сходами,
роздягали її нагаїли — весело! —
поїхали з хуторів дядьки на базар —
через яр проїздити небезпечно
(скільки попропадало отар
і кабанів забирали гречно).

Їздили, вибирали гетьмана,
повернулися паничі у ґудзиках —
„Соціялізм? от так видумано,
це не наша музика“, —
ожили маєтки й палаци,
розтягли голову за ноги —
і хруснули степові пальці,
і не ставало змоги.

Сходив оратор на могилу вночі,
скликав нараду померлих тінів,
заскиглили на клуні сичі,
і було страшно ранку, і благали зміни, —
блимало сяєво на степах,
лоскотало казками волі,
і щось чорним крилом махало
скрізь на заснулім полі.

Отамани збирались ватагами
навколо самотньої могили,
хрестили мечі, схиляли стягами —
що до останньої будуть сили, —
прориваються знову плями
від світла нового світу,
за обрієм, на глибоку яму,
долітає братерський привіт.

В глупу ніч на степу ще блискає —
рухи — зловісні — заграви —
перекидались заплямовані списи
і відновлялись багрові брови, —
виднішає, виднішає на степу,
розпливаються тіні туманів,
покидає тавро ніч сліпу, —
сонце, сонце на світанні!

IX

Пішли знову на Київ,
заворушились степовики,
з більшовицькими гаслами, за знайому мрію,

а назустріч фабричні гудки, —
хвилюється червоний степ,
по степах революція,
і притаїлось високе небо:
знов молот і плуг зіллються.

Вкриється степ залізними будовами,
перетягнеться дротом на стовпах,
ех, заживем по-новому ми!
а докищо — хай бабахка! —
виженем, виріжем без жалю!
червоний стяг у селі!
приходь і небо проти нас змалюй,
щоб мати образ землі!

Заблищать на степу дахи залізні,
заскавучить, заграє машина,
сітка вкриє, розмальована грізно,
степ — старий — родючий — нічий, —
сонце заходе, кінчає друга зміна,
спів степом тисячі ротів,
прислухається степ до трудового гімну,
і відчуває, чому віками радів.

Умерло в степу дідівське й звичне,
діди старі доживають у кутках,
прийшло нове, сподіване й недокличне,
розташувалось в здивованих свідках —
збирайтесь, гуртуйтесь сільськими комунами!
крайте землю і кладіть зерно! —
дзвенить степ людськими лунами,
пішла робота знов.

Попливуть ліси широкими ріками,
запахне бензином серед степів,
витисне паровоз металевий крик,
у відповідь на заклики молодих слів, —
радіо-думка обкрутить землю
спільним змаганням мети,
і завоює людина небесну стелю
і скаже сонцеві: — світи!

Так поєднаються нитками спільними
степи і високі гори,
зсохнуться нарости звільна,
і заквітне земля квітами спор, —
і заллють пустелі піски
океану солоні хвилі —
сучасний, байдужість кинь
для майбутнього на могилі!

ПОВЕМА ПРО ТЕ, ЯК ПОВСТАВ СВІТ УРИВОК

Великих див і страхів зазнали наші подорожні, перебуваючи холодну льодовикову добу, але нарешті настає їй край, починається тепла доба, і, після несподіваної зустрічі мандрівників із собіподібним, вони вирушили в незнані доістоирчні світи.

Дід:

Чи скоро ми проїдемо цю анахтемську зиму.

Семенко:

Потерпіть трохи.
Холодно
самому
й
мені.

Інтеліґент:

Ой.

Донцов:

Що таке, пане добродію.

Інтеліґент:

Ой. І друга.

Винниченко:

Що з вами, колего.

Інтеліґент:

Аж двічі з носа капнуло ..

Єпископ:

І в мене капнуло...

Дід:

Невже весна?
красна?
закосичена?..

Семенко:

Закапало
з
брудного
носа...

Винниченко:

Тепліє... Чудеса.

Донцов:

Кінець льодовиковій добі.

Єпископ:

Адам! Адам!

Всі:

Де?

Єпископ:

Та он із-за скелі дивіться яка чортяка суне.

Винниченко:

Людина...

Єпископ:

Свят. Свят. Свят.

Дід:

Ох ти ж боже ж мій...

Донцов:

Стійте...
Власне, я вже забув, що хотів сказати...
Ага — да.
Панове.

Хто сказав — печерна людина?
Я вам одно скажу:
навіщо вам клясова боротьба?
Аджеж у вас зараз н е п,
і на людей стали похожі —
скоро ми з Европи подамо вам руку.
Але я не про те...
Властиво кажучи
я хочу сказати:
чого жахатися?
Печерна людина...
Хто сказав — печерна людина?
Що то є — печерна людина?
Про неї ж
і наш Михайль Грушевський
у 148-му томі своєї „Історії українського
народу"
на 3845-ій сторінці (другий стовпець)
говорить.

Печерна людина? Пхе!
Та це ж свій чоловік!
Є різні печерні люди:
англійські печерні люди,
японські печерні люди...
Алеж це українець!
Ви можете вповні зрозуміти це слово?
Це — українська печерна людина.
І коли навіть вона повстала з малпи,
як казав Дарвін,
то... І малпи ж усякі бувають:
є китайські малпи,

є кацапські малпи,
власне — були.
Але ця печерна людина —
українська печерна людина,
і повстала вона
таки з нашої української
малпи.
Ця печерна людина —
ви подивіться на тип писку —
український предок наш.
Чого ж вам треба ще,
прошу, панове?

Єпископ:

Та коли так,
то воно
звичайно...

Дід:

Свій таки ж
чоловік.

Винниченко:

Значить,
всім ясно —
хай живе єдиний національний фронт.

Єпископ:

Св. письму це не суперечить.

Дід:

Україна — понад усе.

Винниченко:

Ця печерна людина —
український предок наш.

Єпископ:

Ну, звичайно, коли укр...

Інтелігент:

А як же пролетаріят?
Важко розібраться,
а серце —
болить...
Хай живе український пролетаріят...

Винниченко:

Отже, панове,
я маю один
проєкт.
Ходімте до купи, я
розкажу.

Дід:

А як же ви, пане Михайлю?

Семенко:

Ви там
говоріть,
посиджу
біля машини
тут
я.

Винниченко:

Наші гасла:
хай живе про...
Хай живе народ!

Інтелігент:

Як це так — народ?

Який
такий — народ?
Це дуже загальне гасло.

Єпископ:

Український народ, браття.

Винниченко:

Хай живе соціяльна ре...
Власне,
хай живе соціяльна та ще й демократична
республіка..

Всі:

Сла-а-аава...

Донцов:

Але ми
здається
ухилилися в
бік...

Винниченко:

Отже, панове.
В цей високий момент
зустрічі з
рідною печерною людиною —
я пропоную
одноголосно обрати
одного з нас представником
скривджених
нащадків,

щоб цей представник міг
вшанувати
рідну печерну людину
і
в її
особі —
рідну українську малпу, —
вшанувати адресою
і
після короткої доповіді про
міжнародне і внутрішнє укрстановище —
поцілувати її.
Хто за Тараса Григоровича?
Всі.
Таким чином,
одноголосно обрано...
Але
кого ж, власне,
обрано?..

Дід:

Тараса Григоровича.

Винниченко:

Як це воно так...
вийшло...

Інтелігент:

Там
щось
печерна людина хоче
сказати.

Винниченко:

Вельмишановний
предку наш...
Ми,
представники...

Печерна людина:

О-го-га-го.
Е-ге-га-гей.
Гу-гу-грр-гу.

Винниченко:

Ми представники...

Людина:

І-гі-го-грр...
грр...
гррр...

Єпископ:

Ті-і —
кай!!!

Семенко:

Шапки тримайте,
позлітали
щоб
не!

Ледве врятувавшися від роздратованої печерної людини, сміливі подорожні на деякий час осіли на континент Атлантіди, перебувши ввесь час її історії і бравши участь в немаловажних подіях, що потрясали цю землю, аж поки не вкрили її хвилі океану з усім населенням і культурою, після чого мандрівники рушили далі по дорозі часу...

БОРОТЬБА І БУДІВНИЦТВО

МІСТО

Із степів хвилястих
над морем
тисячолітнім обвіяних
гомоном —
в димні міста
повіяло
тисячі тисяч нас
зі своїм степовим горем.

Скільки тих,
що довірились
місту —
бо не капали сльози з
стріх
і нічого було
їсти.

І мені було сказано:
через місто
проходить шлях.

Без мене мене було засватано
і я дізнавсь, що не жить мені
у степах.

Так зрадив я предків,
і дітей, і жінку,
і зробився для степів
чужинцем,
і серце моє отверділо
для минулих ран, —
що мені за діло

до чумацьких караванів,
до свиток і плахт —
коли я не Робінзон Крузо
й улицями міста
сновигають брати мої
в синіх
блузах?

Я довірився місту,
що стукотить і реве,
чугуном стугонить,
залізом цокає,
вдень, вночі рве,
в ударах, стуках
удень,
удень і вночі —
гомонить, ланцюгами грюкає,
сітку павуків рвучи,
вибухає киплячою лявою,
випливає струнко
масою
з заводських воріт, —
і на цілий світ вигукує
гасла,
і співає, й кляне, і
червоні в руках
прапорі.

Я довірився
містові
вічному,
і за нами,

з світу усіх кінців —
мілійони
встають
примарами,
й комунізму
ходить
тінь.

І співаю я,
і клену:
слався,
слався, місто,
слався в димі і поросі —
ти на ринках
торговельних кварталах
готуєш
собі
труну, —
слався,
слався, місто,
між розритих гір
і в портах —
по океанах — морях,
і по степах
димарями своїх млинів.

Слався
своїми гуками звичними
розворушило своє
нутро —
слався місто
капіталістичне —

ти скрипіло
могутнє в собі
ядро — — —
і пройшовши
крізь нафту і газ
всіма отруйними твоїми
вулицями —
ми винесемо на собі
корінець майбутніх
рас — --
у нові міста,
де шляхи уткнуться
в далекий перевал,
де дальша
нас чекає епоха —
ще натиснемо
раз
ще зосталося трохи
трохи —
ще один
ще останній
шквал — —
ще один, ще дев'ятий
вал — — —
і почуєм останні вісті, —
слався, до комунізму шлях,
слався
сучасне
місто!

ПЕТЕРБУРҐ-ЛЕНІНГРАД

Убогий зелений
килим —
у чорних грудках рукави
жовтої
каламутної Неви.

В болотах —
крицею салдацьких рал —
виросло ти —
в туманах і сльоті —
місто-підвал.

Гострими золотими
шпилями
небо похмуре проколюєш
лініями сірих
перспектив
у ґраніт великої дельти
бруковані
площі
колонами
як старовинні монети.

Присадкуваті
вогкі
острови
з культурними старими
парками
повні пихи
у твоїх водозборах-озерах

узорчасті
стрільчасті
лопухи
і з берега Неви
курить в сіре небо
цигарка.

Великі робітничі натовпи
з зойком і ревом
повзли твоїми бруками —
посувалися із застав —
і тяжкі постріли
не раз
вибухали в твоє вогке
повітря
і лягали люди —
і падали —
й тікали під залізні ворота —
і лилися крови
літри
із прокляттям
здіймались
руки
і було повно кров'ю
в роті.

І лише смеркові
будинки твої
нерухомо стояли
сірі й сумні
і дим з передмість
разом із хмарами

місто
в слякотні дні — вечорі
й ночами білими
вкривав.

Граніт
вулиці сірі
давив —
майдани
сковував камінь —
диміли в небо
димарі
димом чорним
заводів
двоє століть
ждало
як розімкнуться бездонні
нетрі —
вилетить із грудей
велетенський зідх
і ніщо не вдержить
людей
що ланцюги порвали.

Заметушаться
натовпи
коло палаців —
загаласують
юрби
біля вокзалів
і засурмлять —
і ворухнуть містом —

виприснуть прапорами —
і прорветься
через віки
революцій пал —
будеш —
будеш ти столицею на увесь світ —
місто-підвал!

Крізь століття
бруком —
каменем —
пройшли герої і юрби
рабів —
зустрічали багнетами її смертними
карами
в тупоумній і жорстокій злобі.

Крізь століття ревли і співали
хвилями
історичних
подій
і багато
вулиці зазнали
тупоту —
вибухів —
боїв.
Оточували полки
місто —
вибухав
повстаннями
центр

лилася
кров робітнича
гаслами чотирьохзначних
цифр:
1825 —
1861 —
1905 —
1917
шибениці —
стрілянина —
смерть
почала
зубами
клацать
і землю вгноєно вщерть.

І потім
стали заводи
без робітників —
зараз
добра
не шкода —
галас
на сполох
гудків —
ще буде
час для праці —
а зараз —
рішучість
повстань —
і строкотіли кулі вранці —

а над вечір —
тисячі трупів і ран,
І загули
гудки
тривожно
в полум'ї
північних
днів
і прийшов
ранок
переможний на віки
віків.

Так з Петербургу
крізь століття
й лиск
північних
парадів —
місто
нове
стоїть:
Ленінград.

ІМПЕРІЯ І МИ

Од Мурмана до
Ай-Петрі
не менше буде як
3000 кілометрів.

Од Варшави до Владивостоку —
9000 й п'ять.
Це я хочу трохи збоку
простір показать.

Від Печори до Дніпра і
Дону —
і Вісла і Урал, і Азія „без колоній"
весь цей шир заселює
150 (як відомо)
мілійонів.

На півночі — північні краї
з рибою і священним
чурбаном.
Що вам іще
сказати?
Про гори,
річки, степи і
ґрати?
Ґрати — це в кінці,
а спочатку треба нагадати
про питання
ці:
і соха,
і плуг,
і трьохпілля,
і руди, і фабрики, і заводи,
і холера, і тиф, і
блохи, —
співіснують у один час
усі століття

і всі
епохи.
А називається
Велика
царська
Росія.

Гей,
ліси північні
і ти, крижаний океан, —
гей,
великі степові ріки, —
скільки крижаного
поту
і скільки солоних
ран!
У головах —
такі ж ліси дримучі
і многогрудий многотерпеливий пень —
од поморських становищ
до юрт
різних східніх
племен.
Моліться чурбанові —
він з дерева.
Чи давно, мовляв, на Дніпрі
чурбанові молились?
Правда — давно.
Алеж тисячоліття
для історії —
що година —
все одно.

Гей,
Москва, Москва, —
ти кров пускала
і кров ссала
не раз, не два —
по жилах панських
переливала —
з Кавказу,
з Донбасу,
з Урала
за кордон, в стару Европу
переганяла
і Петербургом
світову біржу годувала, —
зростали шахти,
рудні,
копальні,
і в залізо й сталь
одягались
російські міста.
Що з того,
що десь богом — чурбан?
А за кремлівськими стінами,
в хоромах ампірових —
з хрестами,
іконами,
хоругвами —
товстопузими
захищений
попами —
господь-бог править
нами

та найвищий у нас на землі —
цар-государ.

У нас дома
стало як
за кордоном —
що з того,
що десь богом —
чурбан?
Димарі заводів
стелять по горах
дим.
Є і своя рів'єра —
палаци, кіпариси —
Крим.
По містах —
проспекти,
ліхтарі,
машини,
а по селах —
февдали,
степи та ниви,
й по тих селах —
сила чудес.
Це ж не за горами десь!

Що з того,
що на півночі десь —
богом —
звичайний чурбан?
Селами,
хуторами,
містечками —

покрив руський мужик
квадратові версти,
сам собі пан
і має свою стелю —
навколо поміщиків та глитаїв
шкапою копирсає
землю.
Попрацював і здох,
здох і народився, —
у нас у Росії —
від і до
і від
і до —
справжній
централізований
капіталістичний стан.
От вам і риба, і —
чурбан.

Задихаються
від капіталістичної руки
робітники.
Шиї перетягнуто
капіталістичним
зашморгом.
Згинають до землі ближче
робітничі й селянські шиї
державні борги:
чужоземні
фабриканти й капіталісти —
не вороги.
Значить —

працюй, клячо!
Щоб підвищить великодержавні
шанси —
треба зміцняти
европейські фінанси.

Розперезавсь промисловий
хижак.
І збирається вибухова сила,
і міцніє,
і голоснішає,
й більшає, — ім'я їй —
пролетаріят.
Із Берліну,
з Парижу,
з Лондону —
в брязкоті дужім заліз —
чуть, як в огні і тупоті
ходить
соціялізм.

Що з того,
що десь і в радянських
лісах
моляться чурбанові як
богові?
Скрізь по містах і степах
міжнародні гасла
орґанізують робітничі й селя ські
маси,
міжнародні
пісні у нас
на устах.

І врізається плуг
щільніш
в міжнародній
робітничо-селянський
рух.
І здіймається вгору
комунізму червоний
стяг,
будує робітник —
робкор,
будують селянські
кори, —
що з того,
що в Берліні
райхстаг?
Не тільки Берлін —
був Рур,
і не тільки Лондон —
а й Індія, —
багато пролетарських
шкур,
та не пошиє з них шуби
капіталізм, —
не заглушить ран
імперіялістичний
барабан, —
„Нехай
живе
влада Рад!"
кричить могутній
через свою стіну
Китай!

ЧЕРВОНИЙ СТЯГ

Вгору червоний стяг!
Тримайте стяг боротьби!
Міцною рукою — життя
однімемо в судьби.

Затримуйте палкий мент!
Не гасіть огневого повстання!
В стогнах ворожого конання
життя забуяє вщерть.

Не кидайте залізо й крицю!
Перемога й майбутнє в них!
На червоній революції колісниці
вітер степовий затих.

Вище червоний стяг
в жилавій своїй руці!
Хто забажає вороття —
з лав мерщій!

ГНАТОВІ МИХАЙЛИЧЕНКОВІ

Насунулась ніч.
Багато ночей буде.
Здавалось, ніхто не покличе
і тиша слів не розбудить.

І вприсне біль в сльозах.
Ніхто схопленому не поможе.
І лише одно в ухах — жах.
І ні до чого тут: „боже, боже".

Лише в останній життя мент
видавить куля зідхання.
І може вибачить цей рудимент
хвиля конання.

ВАСИЛЕВІ ЧУМАКОВІ

Розніміть пальці — вони заклякли.
серце у білім огні.
Розніміть пальці — вони залякані
і в труні червоний гнів.

І над лобом холодні леза
і на небі холодні вогні.
Розніміть пальці — гудуть марсельези
і в труні червоний гнів.

ЖЕРТВИ

Їх лежало 23 роздітих —
без голів і обідраних —
вони теж були материни діти
і волосся тремтіло на вітрі.

Без шкури й напівзасипані
вони поєднують живих і мертвих —
це ж люди, кров'ю зліплені,
і я не боюся вмерти!

ЛЕСЬ КУРБАС

Прив'язаний до стовпа волею Леся Курбаса
надхненним напруженням таємничих зусиль,
зойкають в вітрах божевільні сурми на нас
в змаганнях зростаючої сили.

Одійдіть на бік, зламавши пиху
ласкою людини визволеної.
Гладить вітром щоку шовковий дух —
дитина смілива павзи сумної.

Заломіть пальці щирим жестом
і простягніть непокірливу руку.
Одійдіть, одійдіть, виснажені дощенту, —
зараз розітнеться підземний грюк.

ЧЕРВОНИЙ КРИМ

Ударом —
ворота в Крим.
В гуркоті
гарматних рим
проперло
(нарешті)
Врангеля.

Закрутило
в животі
контрреволюції —
натиском Четвертого
в іскрах багнетів
до моря жмуться.

Плазує
червоне полум'я півднем
до півночі
назустріч червоних
роковин.

Сторч
вженем
останній в Криму
клин!

Хай живе
Радянський
Червоний
Крим!

БРОНЗОВИЙ ТРУП

Бідний
нещасний
бронзовим носом
в сніг
ткнувсь —
Цар Олександер 2.
„Визволив"
селян
з ярма
а сьогодні
в роковини Жовтня
линвою
за шию з каменю
стягли
бронзове опудало
в кілька тисяч пудів.
Заберіть!
Вартого!
На майдан Революції!
Камінь!
Жде!

РЕМОНТ

Ленінград — Москва — Київ — Харків —
Одеса —
камінням сірих руїн —
світять урочистою месою
в провалля своїх стін.

В димі —
бруді —
поросі —
будинки встають нові —
як сади міста зросять —
не нашій
бачити
голові.

Нам —
сажа асфальтова в роті —
вапно —
цегли
ліси, —
славить метушливий ремонт
у рештованні
переходових
часів.

Цоки — гупи в будинках
часом —
орґанізований
марш.
Так у чаду й пропасниці
країна
встає
наша.

Будуть
пам'ятати
внуки

зусилля сучасних
когорт —
жалібно
простягує
руки
порожній радянський порт.

Здригались степи
в тремтінні
від тупоту революційних
лав
як перший по Кримсько-кавказькій лінії
вирушив
пароплав.

ДНІПР—ЕЛЬ—СТАН

Чому один пароплав на добу
внизу під кручею —
лугами, степами й селами?
Чи забракло пшениці в степу,
чи дядько не оре й дівчата не співають,
додому веселі
йдучи?

Повзе вантажний в чагарниках,
з дровами дві баржі тягне.
Більше диму, ніж діла — просто жах
у цих луках родючих тане.

Але немає жаху — степ
спить.
Ледве ворушиться, порепаний.
І кожний дядько зідхає на дощ,
і кожний сам собі хоче
жить.

Мліє поезія в степах.
Сонце сходить, парить, заходить.
Мелють вітряки на шпилях.
Так будемо жить, як жили
зроду.

Ні, не будемо жить! Скрутимо шию
хто проти нового уперто пручається!
В хащі темряви, в цю поезію м'якотілу —
лямпочку Ільїча!

І вкриється степ колективним спорудженням
по рельсах і шосе — до пристанів і до станцій.
Двиготить, здригує всю країну пульсом могутнім
Дніпр—ель—стан.

ЧОРНИЙ БЕРЛІН

Чорний Берлін зустрів мене гуркотом важких машин,
чорний Берлін зустрів мене в грудні димом своїх
відтулин,

чорний Берлін осліпив мене гулом своїх огнів,
чорний Берлін зустрів мене, чужоземця, ґранітом
генеральських чобіт, вдавлених монументами в землю.

Чорний Берлін вразив мене своїм рухом,
легким потоком тисяч і тисяч авто,
чорний Берлін заволік мою душу своїми випарами.
придавив мене, чужоземця, чорний Берлін мільйонами
своїх ніг.

Чорний Берлін — спрут з безліччю в'юнких і пожадливих
щупальців — і в ньому безліч важких і похмурих палаців,
холодних і мертвих статуй і веж.
Веселим гуркотом своїх підземок і залізничних узлів
чорний Берлін говорить також,
що він є центральна магістраль старої і могутньої нації.

Чорний Берлін зогрів мене, чужоземця, в стінах
невеличкої залі,
де зібралась комфракція німецької громадської організації
і стало зовсім ясно, що й тут іде вперед життя,
що йде нове життя і штовхає його пролетаріят.

В чорний Берлін вступлять кагорти струнками лавами
з червоними прапорами революційної перемоги
і потухнуть огні торговельних реклям — але вогні не
потухнуть:
червоний Берлін прокинеться рано-вранці — робітничий
Берлін над вечір засвітить нові вогні

От чому я тут уже не чужоземець.

ALT-БЕРЛІН

Чорна вода не тече в стінах зчорнілих набережних,
повільно пересовуються водяні маси, реґульовані
шлюзами
і туляться, хиляться один на одни підновлені, вузенькі
будиночки зеленого, жовтого, синього кольору,
вдивляються один в одного віковими очима в тісних
коридорах-вуличках.

А оточують їх нові невмолимі капіталістичні громади
з великими торговельними вікнами — ненажерливими
вітринами.
Легенькі місточки з'єднують віки з сьогоднішнім
вгинається в ґрунт сумлінний камінь старого, уже
мертвого Берліну.

Валки важких повозок ганзейських крамарів грюкали
повз ці нерівні, тепер такі тихі, будинки
і цокали військові патрулі стародавніх германських
лицарів —
от заростають мохом високі гострошпилі столітні
кірхи, оточені сучасними універмагами
й над ними щохвилини ґуркіт і миготіння низки
освітлених вогнів надземної електричної залізниці.

Втиснуто alt-Берлін у ґраніт, оправлені береги двох
каналів Шпрее, і ходять глухими коридорами повії,
де залишив alt-Берлін темні льохи, трущоби й конури.
Сучасний велетень-спрут зачепив ці місця своїми лабетами
і Берлін гуде, позбувшись музейних руїн, цокає,
гремить і пахне газоліном.

Тисячолітній alt-Берлін, підрівняний, підстрижений,
підфіксатуарений, підфарбований — стоїть навколюшках,
підперезаний широкими просторами сучасних будівель і вулиць, —
місто — велетень змітає і зрівнює, підпирається монументальними палацами, домами, брамами, мільйонними пам'ятниками, —
чи не є вже й вони зараз мертвим минулим, що лише давить землю, — історичним музеєм перед життєрадісним світлом майбутнього?

РЕВОЛЮЦІЯ В БЕРЛІНІ

На цих асфальтом политих улицях
між камінних громад будинків, магазинів, палаців, музеїв —
в юрбах перехожих і в гомоні безкінечному машин
невидні схрещуються ворожі сили.
Десь, непомітні, нагромаджуються вони,
око не бачить їх за веселими вітринами, за спокійною й метушливою діловитістю центру. Сплять робітничими

хатками з палісадниками, за заміськими залізничними
вокзалами, околиці,
вогненими стьожками проповзають чорними мостами
надземні потяги, і спокійно чорний дим виходить із
димарів і тане в похмурому небі.
Але час від часу вриваються ритмічні кроки на политі
асфальтом улиці,
кроки тисяч пар людських міцних ніг —
коридорами повз вітрин і на просторі пляцу проходять
з оркестрами і прапорами ворожі демонстрації.
Крамарі й акційні компанії, власники й прикажчики,—
не думайте, що все так спокійно, як здається зокола,
знайте, що попадають вивіски з дахів на тротуар
і в тихих, суворих, чемних палацах буде повно диму
і на підлозі недокурків,
як пройдуть Берліном перші дні галасу й вигуків
всенімецької пролетарської революції.
І так за Берліном — міста й міста — Саксонія, Баварія,
Рур і прибережжя,
захолонуть топки океанських пароплавів
і Штеттін, і Гамбург, і Любек, і Бремен
припинять вчасно трансатлантичні рейси.
Пройдуть перші дні — без огнів, розгублені,
прокотяться маси вулицями, сп'янілі перемогою, —
і година за годиною, день новий за наступним днем —
Ревком, Виконкоми, Радянська влада пролетарської
Німеччини
пустять скрізь по оновленій країні потяги, мартени,
пароплави — на зустріч міжнародній світовій революції.

Комуністичній партії Німеччини — привіт!

НІЧНИЙ БЕРЛІН

Шумить нічний Берлін
в червоних кафе й льокалях,
і вулиці зціпив сплін
центральних магістралів,
зграю повій на розі
тисне компанія п'яна.
Б'є в ліхтарі мороз,
примерзло таксі до рана,
потухли узори реклям,
захололи бліді вітрини
на поворотах тут і там
моторів кружляють спини,
і ніч схиляє уклін.
Відчуваючи вранішній гамір,
шумить нічний Берлін,
в сп'янілих кафе й ресторанах
протух вогкий чад,
змертвіли жіночі обличчя,
фокстрот і джаз-банд
зідхає комічно-врочисто
принишк пласкуватий гігант
розпластав велетенське тіло
і диха ритмічно втакт
місто, зморене бігом.
Шумить нічний Берлін,
відгонить денним газоліном,
похмурі вулиць стіни
сплять.

НА ШПРЕЕ

Зграї качок і чайок
мружать чорну Шпрее,
обивательське серце, звичайно,
повне жалости вщерть.

З мостів, з високих балконів
годують птицю ту
і чайки крихти ловлять
на льоту.

Похмурі тіні від Дом'у
коливаються у воді
поліцайський катер знову
розжене чайок з путі.

Ріденькі юрби прохожих
з усмішками на качок
дивляться, скільки можуть,
щоб не втратити пфеніґа й не заморозити
щок.

ІЛЮМІНАЦІЯ

Білі, жовті, червоні, сині
плями, фігурки, крапки, лінії,
входи, вітрини, стіни — плинуть
перед оком в огнях і піні.

Що це за свято? Що за гам?
Що це за похід юрб і націй?
Це не свято. І в будень крам
осяяний рухом крамарської ілюмінації.

Горять улиці
свічками перед іконами —
як сумно
од цієї церковної
какофонії!

Ні, соціялізм інакше розплянує вогні на
вулицях
і будуть літери вночі горіти в іншому
пляні —
соціялізм на вогні не поскупиться,
коли стануть наші будівлі, вулиці й пляци
монументальні

ВЕЧІРНІ ВУЛИЦІ

Блимають вечірні вулиці ріжнобарвними
огнями,
сплескує долонями зачудований провінціял:
ах як красиво! Берлін ночами й днями
роздмухує в вітринах привабний капітал.

Не чути вдарів у торговельних кварталах,
лише рух і гудіння, вібрує ритм.
Місто вдень свій крам розклало,
вечорами напоказ горить.

А тут же в завулках — розпродажа дешева.
Як в аптеці — на грами — губи ці.
І збирає Шпрее нічні ґешефти,
чорні трупи самогубців.

ГАМБУРҐ

Місто — вікно в океани, настіж розчинене,
а в океані плескають хвилі біля рифів і мовчать краби.
Але зараз твоє серце, димом спінене — спинене,
ти замерз і ледве ворушишся Гамбурґ.

Моє обличчя, від морозу потріскане — щулиться
і я вдивляюся в елінґи, що тануть в тумані за носом
катера.
А ззаду — жорстокі, бездушні твої вулиці
і канали одноманітні й нудні, як ґрати.

Клубок сталевий капіталізму — ти важкий і холодний,
Гамбурґ.

Ти справжній байдужий кат зо своєю морською
індустрією.
Придавлений твоїм чужим діловитим тягарем — я їду
на вокзал від гавані
з запеклим бажанням і тремтінням боротьби за новий
устрій.

Несподівано для тебе — прийде він
твоя пара, і твої двигуни будуть рухати по-інакшому.
Це мені сказав і Ессен, і Мюнхен, і Берлін,
бо я із країни соняшної, від влади міжнародньої,
радянської.

ЛЯБІРИНТИ ВІКІВ

Похмурі лябіринти віків
захололи старими будовами
і я серед них закипів
з сучасністю у змові —

февдали, Дюрер, безліч змін
в сутичках середньовічної історії,
та цим крамом продовбаних в старих
вежах вітрин
я відчув нашу дальшу дорогу.

І лицарі, і князі, і „народ", і купці
вбивали каміння у ґрунт і брами —
тепер лякають привиди ці
у цих катакомбах давніх.

Ви знаєте: в музеї ці строгі міста
оберне сучасність суворо —
дорога в майбутнє — це та,
що зрівняє історичні дороги.

І хай стремлять ці шпильки у небо,
і хай сутеніють ратгавси й замки —
уже повз них пробігає електро,
а над ними стоятиме залізний кран.

ЕМІҐРАНТИ

Пани в циліндрах і
котелках
жили в петербургах та москвах —
комерсанти, сановники і генерали.
Ось вони тут — в берлінах і парижах,
мають газети, зібрання, ресторани.
Є й печаль. Вмер найбільший Великий
Князь.
При формѣ и орденахъ — вся еміґрантська
земля на похороні.

Попанували — тепер злазь,
слухайте через радіо колокольные звоны.
Але... що ж... буде... як усі вмруть
князі царського дому?
Роки ж... роки ж ідуть
і не чуть на „їх“ голову грому...
В Москві покоління нове росте,
а тут французиться, німечиться...
Русско-Немецкій ресторанъ жде гостей,
де все какъ въ доброе старое время.
Дзвенять балалайки, пара чая,
блины, семга малосольная.
Бідні ви, бідні в своєму одчаю,
бідні з своїм оптимістичним крізь сльози
фасоном.

ГІМН ХЛІБОРОБІВ-ГЕТЬМАНЦІВ

Ще не вмерли пшениця й жито
на плодючих наших ланах.
У гетьманських могилах зарито
наше право, державу і фах.

Гей — гей гетьманці, гей брати-гетьманці,
разом всі до купи — за Украї — ну!
Надягай рушницю, сорочок у ранці —
сміливо у похід за батьківську матню!

Згинуть охлократи, хай згинуть демократи,
тільки клясократи — ой — нехай живуть!
Ми — за рідне військо, ми — за рідні ґрати,
поки ж що — Берліном козаки йдуть.

Гей — гей гетьманці, гей брати-гетьманці
за гетьмана пана, за Украї — чхну!
Надягай рушницю — буде похід вранці,
за сорочку й свитку, за рідну матню!

По Берліну йду, коня — в думці — веду,
по—пе—ре—ду трудовий наш гетьман Скоропад.
Ві ґейт ес інен? Іх данке, ес ґейт мір ґут,
за гетьмана-пана я вмерти буду рад.

Ой жеж гетьманці, ну й жеж гетьманці,
за пасіки й садиби, за Украї — ну ж бо ну!
П'яні за вечерею — вип'єм ще й уранці,
за гетьмана-пана, за його мошну!

ОКЕАН

Прийде час
і виснажить надра землі
і не зможе зогріти нас
скам'янілий у надрах ліс.

Руди, нафта, вугіль
ховаєш під імлистим дном —
і за нами прийдуть другі,
океанним скористають сном.

Нащадки зуміють пролізти
в зелену твою глибінь —
принесуть чудові вісті
з потонулих країн.

Задзюрчать нафтоносні верстви
по залізних жолобах.
Ні, не можна вмерти—
далі йде шлях.

ПІВНІЧ І ІНДУСТРІЯ

Біла ніч мерехтить у горах,
блідим відблиском на бухту лягла.
Чути подих крижаний моря
і в логовинах
чорна
мла.

Суворий вітер у спину
тисне із тундри дір,
і вітра ніщо не спинить
і не розніме лінії
гір.

Віки промерзли вогко
в похмурих цих берегах.
І лише кран скрипить громохко,
як таємничий
чужий
птах.

Так поколінням за поколінням
вгрузає сталь в надри.
Полярного сяйва тремтіння
притьмом улізає в
кадр.

Зрідка рушать кригу
льодоламів груди важкі.
Переможець поволі й тихо
натягає назустріч шків.

Ні вічною ніччю, ні літом,
як сонце проходить свій круг, —
не спинить індустрії літу
бакханалія крижаних
хуґ.

М. св. Ніс, м. Фіолент, м. Айя́,
„зачаровані“ бухти і скелі —
лицем до океану сижу я
і думаю про Корею.

Що значать консервні коробки
між урвищ цих і
кущів? —
може колись тут були троніки,
а вглиб півметра —
рештки
віків.

Тепер, звичайно, звичні люди ходять
і недокурки зобачиш тут і
там,
тисячоліття ходили тут, і на споді —
когорти конквістадорів, що залишили руїни
брам.

Я славлю кожне на землі місце —
в ньому не тільки пейзаж —
пройде іще років двісті
і може тут
буде
гараж.

А в мої легені — свіжий
вітер,
глиби обвітривши магм,
вапняків.

І гойдаються на скелі віти
вічних
чагарників.

Так само сонце сходить
і захід сьогодні — в віках,
і мілійони ниток
зводить
цей блиск неба в огнях.

Я славлю одноманітні обрії —
вдивлялись віки поколінь,
вдивлялись очима
кобри,
прагнучи берега тінь,
і булькіт спокійний
моря —
вічне дихання у
млі —
от чому скрізь неповторна,
вічність в
житті
землі.

МІЙ РЕЙД У ВІЧНІСТЬ—II

Слухайте шепіт хвої на хребтах
і гомін вікових віт.
Не можна затуляти сучасним

життям
життя тисячоліть.

Будьте вдячні вічності, що живе
в вас,
оживлюйте кожну
річ.
Коли знайдете в землі напівзгнилий
людини таз —
ви з людиною
віч
на
віч.

Не будьте мертвими археологами,
минуле не розкладайте
номенклятурою
механістичною!
Гляньте:
в гробниці лежить мумія фараона,
і біля неї — його
зубочистка.

Мілійонні когорти лежать кістяками
таких же футуристів, як
ми.
І вони будували „вічні" стіни і
брами
і в боротьбі лягли
грудьми

А ви хочете зробити з людин якусь платонівську ідею,
коли кожна людина — повна вічности вщерть.
Мілійони сучасних і майбутніх людей —
мілійони людей
смерти.

Так не вмирає життя.
Так ми ідем у вічність.
Атлант-ель-стан,
Ніл-ель-стан —
зміняє наш
Дніпр-ель-стан.
От чому, коли і я вмру —
покладіть зі мною вмісті
мою зубочистку
і мій
чемодан.

ТРАКТОРИСТАМ

Трактор.
Слово — як
слово.
І не так
слово, як —
машина.

Щороку
збагачується більшовицька мова
словами — ділами
з-за минулого
стін.

Трактор —
наче новинка
для наших
років.
На степах культури трактор милі
міряє.
Поети,
будьте ж товаришами
вірними
тисячам трактористів,
що їх Ленін
звів!

ВІЙНА ВІЙНІ

МАРШ

— Війна війні! —
стріляти вмій у
ціль!
— Війна війні! —
вивчай протиґаза
маску!

— Війна війні! —
готуйсь, червоноармійці!
Хай живе
війна
громадянська!
Галичина під'яремна палає —
— війна війні!
У тюрмах місць немає —
— війна війні!
Фашист український і польський — брати.
— війна війні!
Трудящий, іди з комуністами ти —
— війна війні!
Капітал брязкотить — хай брязкотить!
— війна війні!
Фашисти йдуть — будем фашистів бить!
— війна війні!
Єднаються чорний, білий і жовтий —
— війна війні!
Йде останній, найрішучіший Жовтень! —
— війна війні!
Червоноармійцю! —
Стріляти вмій у
ціль.
Червоноармійцю! —
Вивчай протиґаза маску.
Війна війні! —
Готуйсь, червоноармійці!
Хай живе війна громадянська!

НОВИЙ ПЕРЕКОП

Стіною трупів
виперли Врангеля,
поглинув білих
Двадцятого шторм.
І повернулась
Червона армія,
і запалав
радянський горн.

Багато
пробігло
води в море.
Мирно працюють
колгоспник і рудокоп.
Ми динамітим
тунелі в горах,
та не забудем
Сиваш і Перекоп!

Пролетаріят накреслив
будівлі й пляни
і новий Перекоп
перед нами став.
Робітники в шинелях,
що лежать
у братських ямах,
нам нагадують:
через п'ятилітки —
наша мета!

ЖОВТНЯ УДАР

Скінчився
другий рік п'ятирічки.
Почався
окремий штурмквартал.
Для кого революція
лише червона стрічка —
той навіки зостанеться
соціялістом рал.

В куряву й гряк
нової будівлі
вступили когорти більшовиків.
Окремий квартал
залишиться сміливим
ударом ґвардії
у мур
віків.

Не знижуйте волі!
Не спускайте рук!
Перед третім напружтесь —
металіст!
шахтар!
В усі країни світу віадук —
чотирнадцятого Жовтня удар!

ПІСНЯ ЧЕРВОНИХ МОРЯКІВ

Високо
прапор червоний
на щоглі горів.
Порт наш
зустрів учора
ударників морів.

Кочегарки
й гарячі машини
бачили пролетарів,
та ніколи так
груди й спини
не потіли
під доглядом хазяїв.

Бачили
Бурі й горе,
не здали міці руки.
Ми любим
радянське море,
ми,
радянські моряки.

Не дарма
ударні бригади,
не дарма
ударний піт.
Буде
океан радий
на цілий
радянський світ.

Працюємо ми
й ночами,
щоб ремонт і плавбу —
на СТО!
Можете
радіти з нами:
не зрадить
із нас
НІХТО!

ПЕЙЗАЖ

Сонце,
пальми,
громадяни на бульварі,
море, відблиски і кораблі.
В горах
до спин снігових
туляться хмари,
вітер
вздовж берегів
нерухомо ліг.

По той бік
бовванієе

турецька Мала Азія,
тонуть
обриси
закордонних плям.
У кожного —
„Правда",
„Советская Абхазия",
а сонце —
в шпари
нервових ям.

Тремтить
десь ззаду
всесоюзний ґенератор.
Промфінплян — на заводі
і в кожній
хаті їх.
Відпочиваємо,
і разом — на варті.
До найвищої кари —
наш спільний вирок промпартії!

АБХАЗІЯ

У горах випав сніг, сяють на сонці хребти.
Море плещеться оксамитом в пальмах.
„Севастополь" налагодився в Батум одійти,
коли бухта і місто спали.

Останні стуки молотків чути,
готова до роботи причальна пристань.
Зайві ваші вигуки — „бути чи не бути“,
зайво на бульварі ґраніт гризти.

Завтра — свято. Музика і промови.
Свято зміцнення індустрійної бази.
Десь у морі перший рейс ловить
радянський теплоплав „Абхазія“.

„Невеличкий народ“...
„Культура де“?..
„Чи не вивіска комуни ліберали?“
Комунар абхазець працює кожний день
розв'язує питання національне.

БЕЗРОБІТНИМ

Та нема нікому в світі гірше,
як тому безробітному, та ще з дітьми...
Хотів і я присвятити безробітному вірша,
та... в СРСР нема безробітних!

ПРЕМІЯ НОБЕЛЯ

Для миру торжества — існує премія Нобеля,
оцінка і озквіту цивілізації і культури.
Кожна нація панівна і гноблена,
„рівні" тут у цих пацифістських дурнів.

Цього року черговим миру ангелам
ордени привісило благочестиве жюрі.
На той рік — найсмирнішому барону Врангелю,
й ще чимало очікує кандидатів-щурів.

Не варт здивовувати „думкою окремою".
Мимоволі — узайве, наче в спину свердлом:
Келлоговому пактові присуджено премію!
За братерство, за мир — архиєпископові Седербломі.

13 РОКІВ ВЧК — ОДПУ

Мрії недобитків контрреволюції і моя відповідь

— „ВЧК, ОДПУ —
ВЧК! о, ДПУ!
Слова страшні, я не сплю,
о!

я не сплю вже 13 років
од кошмарів, од гудків, —
я не сплю, о я не сплю,
о вечека, о депеу...
А Україну я так люблю...
Прийди, прийди —
о „вкраїньський" цар,
світла мрія моїх примар!

ВЧК... ОДПУ...

Я не засну!..
Прийди, вдарь
хоч ти, всеросійський цар, —
бери француза —
аби з танками,
я французів жду
з ранку й до ранку!
Бери англійця —
аби з танками,
без англійців — о де ж мені
діться
з ранку й до ранку!
Бери німця
чи фашиста-італійця —
аби з танками.
я вже й мови вчу —
о! мови вчіться
з ранку й до ранку!
Чи з японцем, шведом, негром —
аби з танками,—

я всі мови перевчу...
о ВЕЧЕКА, о ДЕПЕУ...
(я прикидаюсь, що мовчу
з ранку й до ранку).
Польща, Латвія... румуни, —
аби з танками,
та приходьте ж!.. Оох! Ооій! Ооо!
Йдіть, петлюри і махно
хоч з тачанками!..

Нема... Не чуть...
Комсомольці ростуть.
Не йдуть кавалергарди.
Що вдієш тут?
Працює й стара
більшовицька ґвардія.
Минають
роки-моменти.
Вимирають
князі-претенденти.
Соціялізм успішно будують
робітники, колгоспники
й пролетарські студенти.
Провалились
шкідники,
внутрішні інтервенти.
Чужоземні — готують танки.
Порох чуємо,
відсіч готуємо
і не спить ОДПУ
з ранку й до ранку.

БАВОВНА

Комсомоле! Увагу — бавовні!
Шефство — не тільки свято.
Цю культуру
нову —
безумовно
ми мусим країні дати.

Вперед нам іти віднині,
не дарма віяти
вітрам у полі.
Бавовництво на Україні —
це факт
революційної
волі.

Недбальство,
інертність,
шкідництво, —
це смертне коло опортунізму.
Справа чести —
комсомолові уперто биться
на підступах до комунізму.

Стежте,
щоб вчасно насіння,
про знаряддя, машини — дбайте.
Йдіть
до технічного вміння,
і бавовну
Республіці
дайте!.

ЄСТЬ, БРИҐАДИР!

Наша бриґада добре працює!
Наша бриґада — і в глиб, і в шир
Вчасно увагу мобілізує, —
Знай, бриґадир!

Червоній армії — наші машини,
Наші мотори — в воєнний вир!
В нас на заводі на місці й цеглина, —
Знай, бриґадир!

Техніку й науку ми не проспали,
Не для нас існує громадянський мир!
Ми — за економію палива і металю, —
Знай, бриґадир!

Геть із заводів, шатіє хвора!
Нас не спокусить обивательства жир!
БУДЕ літати ескадрилля Коссіора, —
Знай, бриґадир!

Хоч і для майбутнього всі ми працюєм,
Але й сьогодні нам світ не пустир!
Знеосібку, зрівняловку ми зліквідуєм, —
Знай, бриґадир!

Нам не вперше в боях перемагати!
Назад обернуться жерла мортир!
Відсіч гідну завжди можем дати, —
Знай, бриґадир!

А як накажеш цю гадину палену
Вибить з фортець буржуазних пронир, —
Ми скажемо всі, товаришу Сталіне:
ЄСТЬ, БРИҐАДИР!

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ ОДНОГО КОХАННЯ

Атлантіда 7
Туга 7
Поцілунок 8
П'єро сантименталить 9
Перспектива 9
Мрія 10
Вона 10
Фалшивим тоном 11
Кондуктор 11
Вагоновод 12
Парикмахер 13
Вітер обскрібує спини гір 14
Аскольд 14
Амазонка 15
Зорі реклям 16
Ну! 16
Над рейдом 17
М'які поцілунки 17
Сумнів 18
Сніг замітає усі сліди 19
По шляху суперечок 20
Розстання 21
Репліка 21
Вигнанець 22
Заклик 23
Пташиний Острів 24
Туга 24
Я і ти 25
Дні неминучі 26
Відповідь 27
Відблиски (Пейзаж) 27
Ритуал 28
Заплети косу міцніш 28
Чорні стіни у тінях 29
Оріон 29

Комуністичні теорії 30
Туман випливав (Містерія) 30
Обожеволені коси 31
Обездушена 31
Зміст 32
Привіт 32
Патагонія 33
Вогники по бухті скрізь 33
Було біля моря весело 34
П'єро хмуробровить 35
Мила йде 35
Тайфун (Жах) 36
Море кинемо дике (Прощання) 36

ЛІРИКА Й РІЗНІ ВІРШІ

П'єро 41
Хлопчик 43
Квіти зла 44
Ліхтарі 45
Св. Сильвестрові 45
Крик 46
Місто 46
Бульвар 47
Не лізь 47
Провінціяльний поет 48
Біля моря 48
Вона 49
Фігури без окреслень 49
Гімни св. Терезі 50
Зок 56
Меридіян (Тирсові Петрівському) 60
Океан 63
Кавказ 64
Учора й завтра 65
Пісня трампа (С. Єсенінові) 65
Канарки і я 67
З NP 68

ПОЕМИ

Поема майбутнього 73
Поема відваги 75
Миколаївська — Хрещатик — Велика Васильківська 77
Поема змагання 80
Дим і грюк 83
Товариш Сонце (Ревфутпоема)
Вступ 85
Маніфест (Марш) 86
Весна 103
Поема повстання (Спеціяльн. призначення) 115
Степ (Поезофільм) 129
Повема про те, як повстав світ (Уривок) . 146

БОРОТЬБА І БУДІВНИЦТВО

Місто 157
Петербург-Ленінград 161
Імперія і ми 166
Червоний стяг 174
Гнатові Михайличенкові 174
Василеві Чумакові 175
Жертви 176
Лесь Курбас 176
Червоний Крим 177
Бронзовий труп 178
Ремонт 178
Дніпр — ель — стан 180
Чорний Берлін 181
Alt-Берлін 183
Революція в Берліні 184
Нічний Берлін 186
На Шпрее 187
Ілюмінація 187
Вечірні вулиці 188
Гамбург 189
Лябіринти віків 190
Емігранти 191

Гімн хліборобів-гетьманців 192
Океан 193
Північ і індустрія 194
Мій рейд у вічність—I (Гео Шкурупієві) . 196
Мій рейд у вічність—II 197
Трактористам 199
Війна війні (Марш) 200
Новий Перекоп 202
Жовтня удар 203
Пісня червоних моряків 204
Пейзаж 205
Абхазія 206
Безробітним 207
Премія Нобеля 208
13 років ВЧК — ОДПУ (Мрії недобитків контрреволюції і моя відповідь). . . . 208
Бавовна 211
Єсть, бригадир! 212